İŞKUR

2016

MARDİN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MARDİN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2016

YAZARLAR

Veysi DEĞER (*İş ve Meslek Danışmanı*)

Selim KILIÇ (*İş ve Meslek Danışmanı*)

SUNUŞ

İstihdam artırıcı yatırım ve planlara ağırlık vermek kamu politikasının önceliğini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde son yıllarda istihdamın artırılmasına yönelik ciddi atılımlar yapılmış, uygulanan etkili istihdam politikalarıyla işsizlik birçok gelişmiş ülkelerdeki seviyelerin altına çekilmiştir. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturmak amacıyla işgücü piyasasının mevcut durumunu, taleplerini ve beklentilerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği ortaya çıkmıştır.

İşgücü piyasasındaki mevcut durumu izlemek, değişimleri takip etmek ve bunların işgücü arz ve talebi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak için Mardin İşgücü Piyasası Araştırması yapılmıştır. Bu araştırmayla, işverenlerimizin günümüzde ve gelecek dönemlerde hangi mesleklerde ne kadar elemana ihtiyaç duydukları, eleman temininde güçlük çektikleri mesleklerin hangileri olduğu ve bu mesleklere eleman bulmakta zorlanma nedenleri sorulmuştur. Ayrıca işverenlerin iş için başvuran kişilerde aramış olduğu niteliklerin neler olduğunu belirlemek amacıyla Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüzce işveren veya firma temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile işgücü piyasasının ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeye çalışılmıştır

Bu rapor, Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğümüz tarafından 8 Nisan - 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında 20 ve daha fazla işçi istihdam eden; tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslararası kurum kuruluşlar dışındaki sektörler baz alınarak İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları üzerinden hazırlanmış olup, 2017 yılı il istihdam ve mesleki eğitim kurulu çalışmalarına, işgücü eğitim faaliyetlerinin planlanmasına ışık tutacaktır. Bu çalışmanın ortaya çıkması çabalarından dolayı Mardin Çalışma İş Kurumu İl Müdürü ve personeline, araştırma süresinde işyeri bilgi formalarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Mardin İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun ilimiz ve ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Mustafa YAMAN

Mardin Valisi

ÖNSÖZ

Esas ilkesi işsizlikle mücadele olan Türkiye İş Kurumu, ülkemizde istihdamın artırılması amacıyla değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli yeni projeler üretmekte, değişim ve yeniliklere uyum sağlayarak hizmet kalitesi ve çeşitliliği ile işsizlikle mücadelede etkin rol oynamaktadır. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR bu anlamda en önemli istihdam kurumudur. Bu sebeple 2012 yılından beri her yıl düzenli olarak yapılan işgücü piyasası araştırma raporu bu kapsamda 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Mardin ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden 454 işyerine ulaşılmıştır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır

Günümüzde işgücü piyasası analizlerini önemli hale getiren faktörler ise; bölgesel, hatta il il farklılıkların belirlenmesi, yerel mekanizmalara işlerlik kazandırılması, kısa, orta ve uzun vadeye yönelik projeksiyonların oluşturulması ve uygulanan politikaların etkisinin incelenmesi biçiminde sıralanabilir.

Bu analizler aynı zamanda bölgesel kalkınmanın da önemli bir parçasını oluşturur. Bu bağlamda işgücü piyasası analizleri; işgücü piyasasına yönelik verilerin dışında, bölgenin sosyo-ekonomik görünümünü ve bunların işgücü piyasası ile nasıl ilişkilendirileceği hakkında tahminler yapabilmeyi mümkün kılar.

'İşgücü Piyasası Araştırması' ile ulaşılmak istenen temel hedefler, Mardin il sınırları içerisinde sektörel bazda işgücü piyasasına ilişkin en gerçekçi ve güncel durumu belirlemek, ilin istihdam yapısını ortaya koymak, ihtiyaç duyulan işgücünü tespit etmek, mevcut istihdamdaki artış ve azalış oranları ile temininde güçlük çekilen meslek ve pozisyonları belirlemektir. Bu istatistiki veriler ışığında İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına rehberlik etmek ve mesleki eğitim faaliyetlerine yön vermek temel gayedir.

Mardin ili İşgücü Piyasası Araştırmasının; ülkemize, ilimize ve ilgili tüm taraflara yararlı olmasını diler, bu çalışmaya fiilen katılım sağlayan başta İş ve Meslek Danışmanları olmak üzere tüm İl Müdürlüğümüz çalışanlarına özverili çalışmaları nedeniyle teşekkür ederim.

Mehmet AKIN

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ..... **iii**
ÖNSÖZ ..... **...v**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **viii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **x**
YÖNETİCİ ÖZETİ ..... **xi**
GİRİŞ **1**
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ **2**
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Kayıtlı İşsiz 4
Açık İşler 6
İşe Yerleştirmeler 7
Mesleki Eğitim Faaliyetleri 8
İşsizlik Ödeneği 10
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI **11**
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 13
İşyeri Verileri 13
Mevcut İstihdam 23
AÇIK İŞLER 27
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 46
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 54
SONUÇ **61**
KAYNAKÇA **61**
EKLER **64**
EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 64
EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI 72
EK 3: TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ 74

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) ... 2
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015) ... 5
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015) ... 6
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015) ... 8
Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015) ... 9
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015) ... 10
Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015) ... 10
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı ... 13
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları ... 21
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 23
Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ... 25
Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 26
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler ... 26
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ... 27
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı ... 28
Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi ... 33
Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı ... 34
Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi ... 36
Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 38
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ... 38
Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları ... 39
Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı ... 40
Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi ... 42
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları ... 43
Tablo 25: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması ... 44
Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler ... 45
Tablo 27: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 46
Tablo 28: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 48
Tablo 29: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı ... 49
Tablo 30: Meslek Grubuna Göre TGÇM Nedenleri ... 52
Tablo 31: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri ... 53
Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri ... 54
Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi ... 55
Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi ... 56
Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler ... 56

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) 3
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015) 6
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015) 7
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 14
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 15
Şekil 7: Kadınların Part-time Çalışma Durumu 16
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 16
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 17
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 18
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 19
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 20
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu 22
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 24
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 27
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 29
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 30
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 30
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 31
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 32
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı 34
Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 35
Şekil 23: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 37
Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 47
Şekil 25: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 47
Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 49
Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 50
Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 51
Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 58
Şekil30:İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri.59

KISALTMALAR

EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İKO	İşgücüne Katılma Oranı
İO	İşsizlik Oranı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
RİP	Resmi İstatistik Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek amacıyla hem arz hem de talep verilerini içeren bu raporda arz tarafının verilerini yayınlayan TÜİK'in rakamları ile İŞKUR'un idari kayıtlarında tuttuğu verilerinden hareket ederek işgücü piyasasının arz boyutu incelenmiştir. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İl düzeyinde yayımlanan en son veri olan 2013 yılı verilerine göre Mardin ilinde İşgücüne Katılım Oranı yüzde 37,4; İstihdam Oranı yüzde 29,7 ve İşsizlik Oranı yüzde 20,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlarla birlikte Mardin ili; işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. İşsizlik oranı bakımından ise Türkiye ortalamasının üstünde yer almaktadır. 2013 yılında Türkiye'de işsizlik oranı yüzde 9 olarak gerçekleşmiştir.

İşgücünün arz boyutuna ilişkin diğer veriler İŞKUR idari kayıtlarından üretilmektedir. Bu veriler Kurumun sunmuş olduğu hizmetler ile yürütmüş olduğu faaliyetlere ilişkindir. Mardin ilinde 2015 yılında İŞKUR verilerine göre kayıtlı işsiz sayısı 21 bin 474 kişidir. Bu sayının yüzde 37,5'i kadınlardan, yüzde 62,5'i de erkeklerden oluşmaktadır. En fazla kayıtlı işsiz Beden İşçisi(Genel) mesleğinde bulunmaktadır. 2015 yılında Mardin ilinde 4 bin 986 kişilik bir açık iş alınmış olup, en fazla açık iş Beden İşçisi(Genel) mesleğinde bulunmaktadır. İşe yerleştirme rakamı ise 2015 yılında 2080 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin yüzde 29,5'ini kadınlar, yüzde 70,5'ini ise erkekler oluşturmaktadır. En fazla işe yerleştirme yapılan meslek ise Makineci(Dikiş) olmuştur. Mardin İl Müdürlüğünce düzenlenen eğitim programları kapsamında ilk sırada İşbaşı Eğitim Programları gelmektedir. Toplam açılan programların yüzde 86,7'si bu programlardan oluşmaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin kayıtlı olduğu ilk üç meslek ise Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve Temizlik Görevlisi meslekleri olmuştur.

İşgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin verileri ise Mardin İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı 581 olup 396 işyerinden cevap alınmıştır. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 14 bin 243 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 12 bin 253 çalışan erkeklerden, bin 990 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 29,1 ile en çok Ulaştırma ve Depolama sektöründe, kadınların ise yüzde 45 ile en çok İmalat sektöründe istihdam edildiği görülmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 31,4 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe olup bu sektördeki işyerlerinde ortalama 176,0'dır. Mardin ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır.

Mardin ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerin yüzde 5,8'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına göre az olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 16,2 olarak gerçekleşmiştir. Mardin ili açık iş oranı bakımından yüzde 10,4 puanlık farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 23,7 ile İmalat sektörüdür. Mardin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 62,0'dır. Ayrıca açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 9,9 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubudur. Mardin ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci(Dikiş),Ortacı-Ayakçı(Tekstil),Kalite Kontrolcü, Kumaş Paketleme İşçisi, Overlok Makinesi Operatörü (overlokçu) ve Elektro-mekanik Montajcısıdır. İl

genelinde açık işlerin yüzde 93,3'ünde eğitim durumu fark etmez; yüzde 7,9'unda Lise ve altı ve yüzde 0,7'sinde yükseköğretim düzeyi işverenlerce talep edilmektedir.

Mardin ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 76,2'si eleman temininde güçlük çekmektedir. Mardin ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında 487 kişi ile en çok Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunun yer aldığı görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 78,3'ü söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Mardin ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci(Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu),Muhasebeci ve İnşaat Elemanları Kalıpçısı(Elle) meslekleri takip etmektedir. Mardin ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması" yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7'si istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mardin ilinde işverenlerin yüzde 10,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 5,5 olarak öngörülmüş olup yüzde 3,9 olan ülke ortalamasının üzerindedir.

GİRİŞ

Mardin İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Mardin İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2016 yılı için Mardin ilinde 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölümde, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan işgücü göstergelerinin yanında İŞKUR verileri ile birlikte il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir.

İkinci bölümde, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Mardin ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının amacı işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelebilecek veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arzı ve talebinin karşılaştırılarak işgücünün fiyatı olan ücret düzeyinin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasalara işgücü piyasası denmektedir. İşgücünü arz edenler ile işgücünü talep edenlerin buluştuğu ortam olan işgücü piyasalarının etkin işleyişi için arz ve talep yönünün nitelik ve nicelik anlamında analizlerinin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak işgücü piyasası çok fazla değişkeni bulunan bir ortam olduğundan analizleri de zorlaşmaktadır. Gerek demografik yapı gerekse sosyal ve ekonomik şartlar işgücü piyasasını etkilemektedir.

İşgücü piyasasında aktif bir şekilde bulunan işgücü kavramı, istihdam edilenler ve işsizlerden; işgücü talebi ise işgücünü istihdam etmek isteyen işverenlerden oluşmaktadır. Bu bölümde işgücünün arz tarafına ilişkin verilere yer verilecek olup işgücünün arz tarafını etkileyen tüm değişkenlerin bilgisine il bazında ulaşılamamaktadır. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölge mevcuttur. İBBS sınıflandırmasında **TRC3** olarak sınıflandırılan iller Batman, Mardin, Siirt, Şırnak'tır. İşgücü arzına ilişkin verileri üreten TÜİK, bölgesel veri setleri yanında il bazında temel işgücü göstergelerini yayınlamaktadır. Bu bölümde Mardin ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

Yıllar/Göstergeler	İşgücüne Katılma Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı
2008	30,9	25,7	17,0
2009	32,3	28,2	12,8
2010	36,5	33,2	9,1
2011	34,1	29,9	12,3
2012	35,3	27,9	20,9
2013	37,4	29,7	20,6

Kaynak: TÜİK

Tablo 1'de Mardin ili için TÜİK'in yayımlamış olduğu temel işgücü göstergelerinden işgücüne katılma oranı, istihdam ve işsizlik oranlarına yer verilmiştir. İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenler ve işsizlerden oluşan işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bir ülkede işgücüne katılma oranının yükselmesi, çalışma çağındaki nüfus içerisindeki daha çok kişinin

işgücü piyasasında bulunması ve atıl durumda olan işgücünün istihdam edilme şansının artması anlamına gelmektedir. İstihdam oranı ise istihdam edilenlerin çalışma çağındaki nüfusa; işsizlik oranı da işsizlerin işgücüne oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır. Yalnız işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranları tek başına bir anlam ifade etmemekte, tüm bu oranlar eğitim durumu, cinsiyet, medeni hal, sahip olunan beceriler, sektörün durumu gibi faktörlerle beraber analize dahil edilmelidir.

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

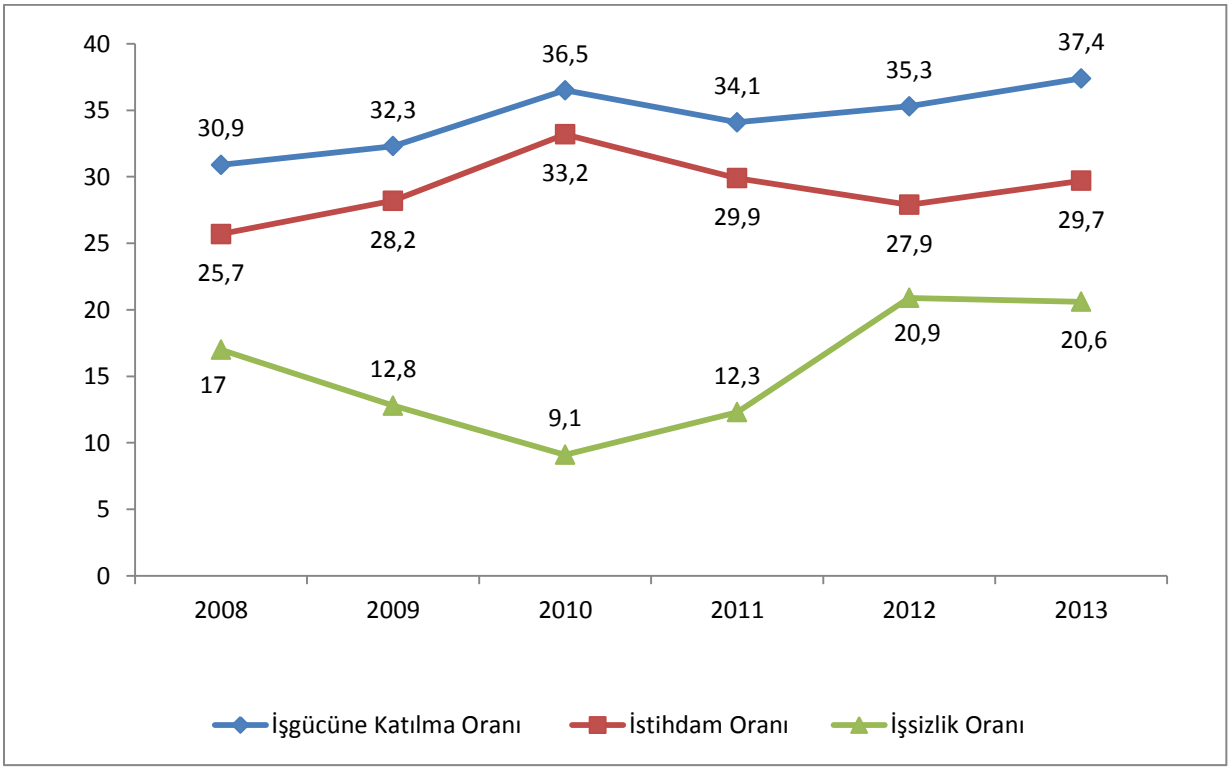

Kaynak: TÜİK

İl düzeyinde temel işgücü göstergelerinde 2008 yılı ile 2013 yıllarına ait veriler bulunmaktadır. Mardin ili için Şekil 1'deki eğilimler incelenecek olursa; 2008 küresel krizinden sonra işsizlik oranlarındaki artış ve istihdam oranlarında azalış görülmektedir. İşgücüne katılma oranında ise 2009 yılında 2008 yılına göre 1,4 puanlık bir artış gerçekleşmiştir.2009 yılındaki bu olumsuz şartlar 2010 yılında bertaraf edilmeye başlanmış gözükmektedir. Zira 2010 yılında işsizlik oranı yaklaşık 8 puan azalmıştır. İstihdam oranındaki 2010 ve 2011 yıllarında hafif bir azalış eğiliminden sonra 2012 yılında yaklaşık 2'şer puanlık artış, işgücü piyasasının toparlanmaya başladığının göstergesi olmuştur.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilerine ulaşılabilmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Mardin ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015)

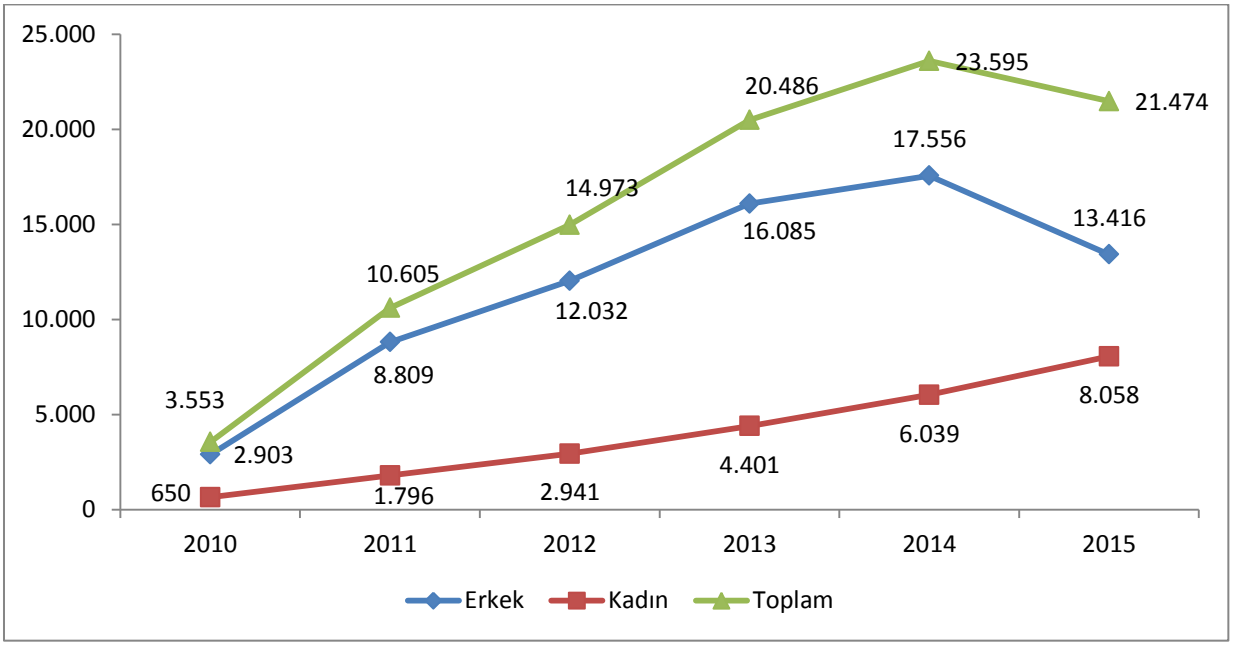

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Mardin ilinde İŞKUR'a kayıtlı işsiz 3553 kişinin 2903 'ü erkeklerden, geri kalan 650 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2015 yılında ise toplam 21.474 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz

alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta, kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 650 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2015 yılında 8058 kişiye yükselmiştir. Kadınların ekonomik değer üretmek ve ev ekonomisine katkı sağlamak amacıyla işgücü piyasasında yer almak istemeleri belirgin bir artış sağlamıştır. Bu sebeplerin dışında İŞKUR'un kadınlara yönelik düzenlediği mesleki eğitim kurslarına ve diğer aktif işgücü programlarına katılımın fazla olması İŞKUR'un işgücü piyasasında tanınırlığının ve etkinliğinin artığının göstergesidir.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)

Meslekler	Kayıtlı İşsiz
Beden İşçisi(Genel)	9.246
Temizlik Görevlisi	1.336
Beden İşçisi (Temizlik)	1.284
Büro Memuru (Genel)	455
Şoför-Yük Taşıma	277
Satış Danışmanı	258
Sekreter	247
Ön Muhasebeci	230
Büro İşçisi	217
Garson (Servis Elemanı)	215
Diğer Meslekler	7.709
Toplam	21.474

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Mardin ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi(Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Mardin ilinde kuruma kayıtlı 9246 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi ve Beden İşçisi (Temizlik) gibi nitelik gerektirmeyen meslekler takip etmiştir. Bu meslekleri de daha sonra Büro Memuru (Genel), Şoför-Yük Taşıma, Satış Danışmanı, Sekreter, Ön Muhasebeci, Büro İşçisi ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri izlemiştir. Mardin ilinde işsiz olarak kayıt olan kişiler içerisinde ilk sırayı Beden İşçisi (Genel) mesleğinin alması, özellikle vasıfsız kişilerin yoğunlukta olmasından kaynaklanmaktadır. Bu da işverenlerin kalifiye eleman taleplerinin kurum tarafından karşılanmasında yaşanan en önemli güçlüklerden biri olmaktadır.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015)

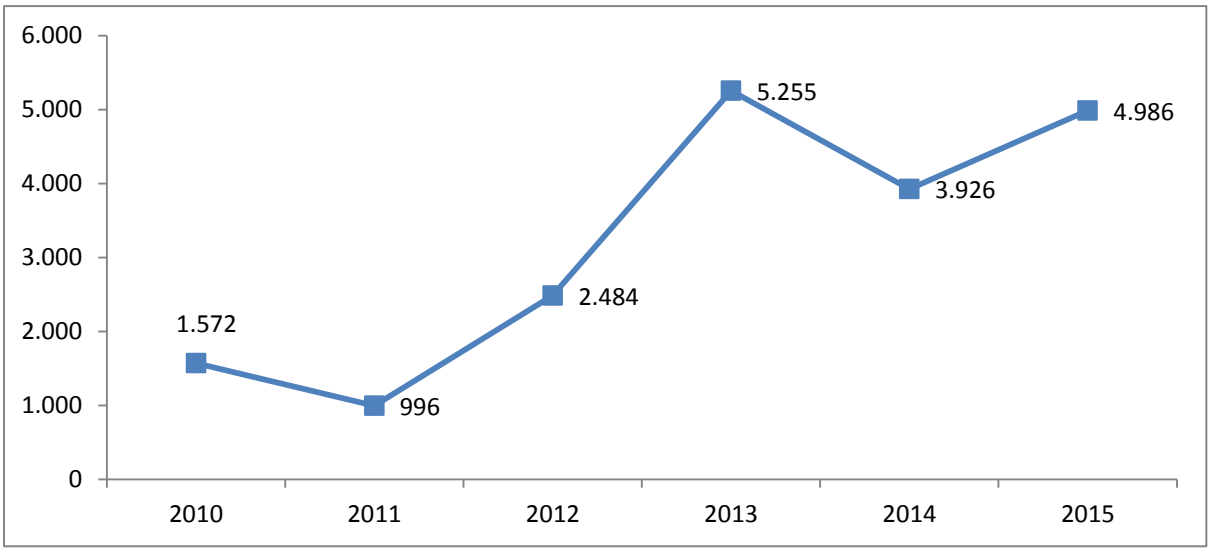

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 1572 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2015 yılına gelindiğinde 4986 kişiye yükselmiştir. Bu yükseliş eğiliminin arkasında İŞKUR'un işverenler nezdinde tanınırlığının ve İŞKUR hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile olan çalışma isteklerinin artışı yer almaktadır.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015)

Meslekler	Açık İş
Beden İşçisi(Genel)	507
Makineci(Dikiş)	500
Dokuma Konfeksiyon Makineci	320
Kesimci(Konfeksiyon)	197
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	165
Temizlik Görevlisi	148
Terzi	138
Kadın Giysileri Dikim Elemanı	123
Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı	100
Ön Muhasebeci	86
Diğer Meslekler	2.702
Toplam	**4.986**

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde 2015 yılında 4986 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde olduğu gibi ilk sırada Beden İşçisi (Genel) yer alırken daha sonra Makineci(Dikiş) ve Dokuma Konfeksiyon Makineci meslekleri yer almaktadır. Dördüncü sırada Kesimci(Konfeksiyon) mesleği yer almıştır. Daha sonra bu meslekleri Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci, Temizlik Görevlisi, Terzi, Kadın Giysileri Dikim Elemanı, Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı ve Ön Muhasebeci meslekleri takip etmiştir. Tablo 3'ten de anlaşıldığı üzere Tekstil alanında açık işlerin yoğunlukta olması Mardin ilinde tekstil işletmelerinin çok sayıda olmasındandır.

İşe Yerleştirmeler

İşe yerleştirme sayılarının artışı için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu bilinmektedir.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015)

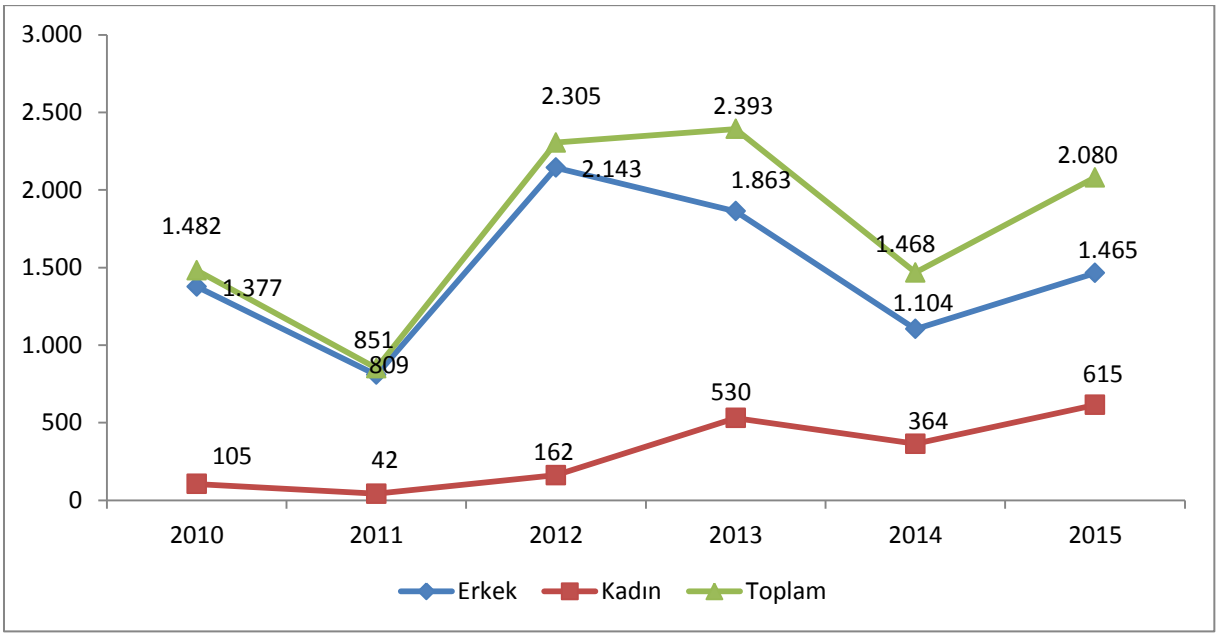

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 1482 olan Mardin ilinde işe yerleştirilenlerin 1377 erkeklerden, geri kalan 105 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar özellikle 2011 yılında düşüş eğiliminde olmasına karşın daha sonra 2013 yılına değin artış göstermiştir.2014 yılındaki azalıştan sonra 2015 yılında tekrar yükselişe geçmiştir. 2015 yılında Mardin ilinde 2080 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu sayının yüzde 70,4'ü erkekler, yüzde 29,6'sını ise kadınlar oluşturmaktadır.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2011 yılında işe yerleştirme rakamlarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca kuruma kazandırıp, İŞKUR

üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015)

Meslekler	İşe Yerleştirme
Makineci (Dikiş)	360
Beden İşçisi (Genel)	200
Dokuma Konfeksiyon Makineci	137
Kesimci (Konfeksiyon)	84
Terzi	78
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	66
Sayaç Okuma Elemanı (Elektrik)	51
Diğer Elektrik Teknisyenleri	50
İnşaat Kalfası (Genel)	47
Temizlik Görevlisi	45
Diğer Meslekler	962
Toplam	2.080

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde alınan açık işlerde meslek bilgisine bakıldığında Tablo 3'te geçtiği gibi kayıtlı işsizlerin çok olmasından ve mevcut piyasanın ihtiyacından kaynaklı ilk sıradaki Beden İşçisi (Genel) mesleğinden sonra ikinci sırada Makineci(Dikiş) mesleği öne çıkmıştı. Mardin ili için Makineci(Dikiş) mesleğinde en fazla açık işin işverenler tarafından verilen meslek alanlarından biri olması doğal olarak kendisini işe yerleştirmede göstermiş olup 2080 işe yerleştirmenin 360'ı bu meslekte gerçekleşmiştir. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel), Dokuma Konfeksiyon Makineci, Kesimci (Konfeksiyon), Terzi, Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci, Sayaç Okuma Elemanı (Elektrik), Diğer Elektrik Teknisyenleri, İnşaat Kalfası (Genel), Temizlik Görevlisi meslekleri takip etmektedir.

Mesleki Eğitim Faaliyetleri

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkan vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan Mesleki Eğitim Kursları, İşbaşı Eğitim Programları Ve Girişimcilik Eğitim Programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum Yararına Programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5'te İŞKUR'un aktif işgücü piyasası programları kapsamında Mardin ilinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin verileri yer almaktadır.

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015	76	1.719	504	1.133	1	101	581	2.953	80	7.833
2014	35	998	363	669	1	101	705	1.768	70	5.016
2013	22	594	269	605	2	158	293	1.357	100	5.160
2012	20	485	105	203	0	0	125	688	57	2.197
2011	11	220	3	9	4	99	18	328	22	500
2010	14	284	0	0	0	0	14	284	35	822

Kaynak: İŞKUR

2015 yılında aktif işgücü piyasası programı kapsamında 581 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 2953 kişi faydalanmıştır. Bu sayılarda 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 14 kurs düzenlenirken 2015 yılında bu sayının 581'e çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 284'iken 2015 yılında 2953 kişi olması İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

Bu süreçte özellikle İşbaşı Eğitim Programlarında önemli bir artış yaşanmıştır. İşverenler tarafından oldukça rağbet gören İşbaşı Eğitim Programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılında hiçbir programın açılmadığı görülmekteyken, 2015 yılında 504 program açılmış ve 1133 kişi işbaşı eğitim programlarından katılımcı olarak yararlanmıştır.

2015 yılında 76 Mesleki Eğitim Kursu düzenlenmiş olup bu kurslardan 1719 kişi faydalanmıştır.

Diğer bir aktif işgücü hizmeti olan Girişimcilik Eğitim Programı kapsamında 2010 yılında hiçbir program düzenlenmezken 2015 yılında 1 program düzenlenmiş olup 101 kişi katılımcı olarak faydalanmıştır. Girişimcilik Eğitim Programları vasıtasıyla İŞKUR, kendi işini kurmak isteyenlerin yanında yer alarak bu konuda onlara destek sağlamaktadır.

Toplum Yararına Programlarda ise 2015 yılında 80 program düzenlenmiş olup bu programlardan 7833 kişi faydalanmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Mardin ilinde 2015 yılında toplam 4 bin 208 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 1989'ü işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı
2015	4.208	1.989
2014	3.766	2.064
2013	2.264	1.338
2012	1.315	815
2011	717	601
2010	740	605

Kaynak: İŞKUR

Tablo 7'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015)

Meslekler	İşsizlik Ödeneği Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	429
Şoför-Yük Taşıma	71
Temizlik Görevlisi	70
Beden İşçisi (inşaat)	61
Tır-Çekici Şoförü	60
Büro Memuru (Genel)	59
Beden İşçisi (Temizlik)	54
Kamyon Şoförü	41
Ön Muhasebeci	38
Aşçı	35
Diğer Meslekler	1.071
Toplam	1.989

Kaynak: İŞKUR

Mardin ili işgücü piyasası içinde Beden İşçisi(Genel) mesleği ön planda olduğu önceki tablolarda görülmekteydi. Zira alınan açık işlerde ve işe yerleştirmelerde bu meslek ilk sıralarda yer almıştı. İşsizlik ödeneğini hak edenler içinde de bu mesleğin ön planda olduğu görülmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde 429 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmışken Şoför-Yük Taşıma mesleğinde bu sayı 71 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi(inşaat),Tır-Çekici Şoförü, Büro memuru(Genel), Beden İşçisi(Temizlik), Kamyon Şoförü, Ön Muhasebeci ve Aşçı meslekleri takip etmiştir. Tablo 7'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın yarattığı etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü

Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Türkiye genelinde 88 bin 966 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE)Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2017 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Mardin ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Mardin ilinde 454 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 14 bin 243 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Mardin ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Mardin ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyeri Sayıları

Sektörler	İşyeri Sayısı
Ulaştırma Ve Depolama	145
İnşaat	102
Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının Ve Motosikletlerin Onarımı	85
İmalat	49
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	18
Eğitim	14
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	11
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	10
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	10
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	3
Gayrimenkul Faaliyetleri	2
MARDİN	**454**

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde Ulaştırma Ve Depolama sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Mardin ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 31,9'u Ulaştırma Ve Depolama sektöründe yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle Ulaştırma ve Depolama sektörü Mardin ili için önde gelen bir sektör durumundadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde Ulaştırma ve Depolama sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 5,3'tür. Sonra en fazla işyeri İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 22,4'ü bu sektörde bulunmaktadır.

Mardin ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 3 işyerinden bir tanesi İmalat veya İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise gayrimenkul faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Mardin ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup mutlaka istihdamı 20'den az olan bir Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan banka şubesi mevcut olacağından verilerin düşük olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

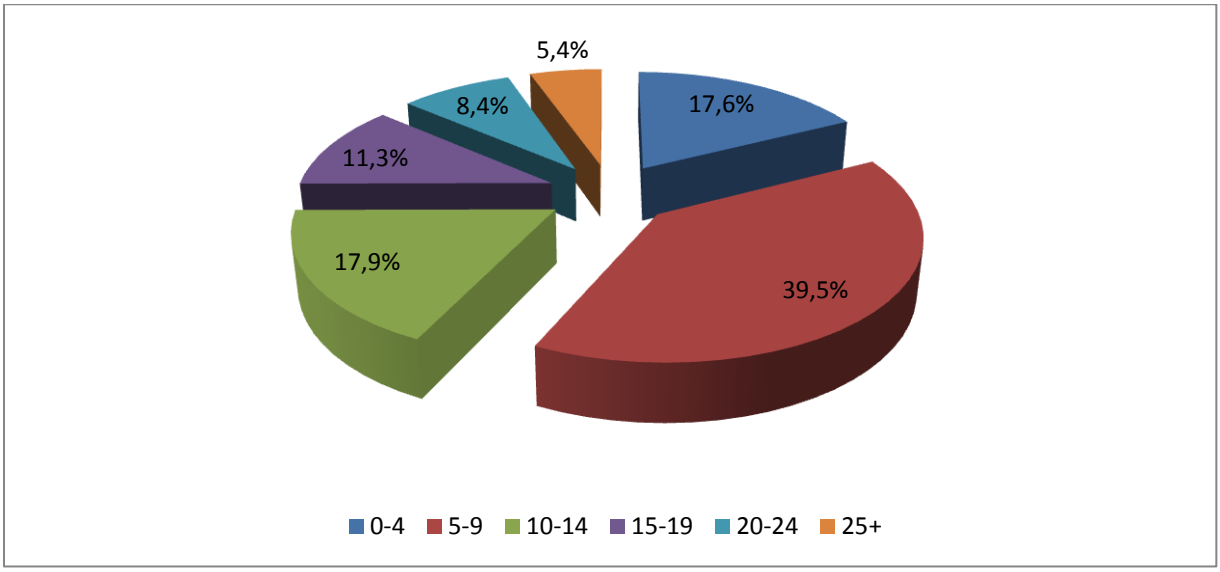

Kaynak: İPA 2016

Grafik 5'te görüldüğü üzere Mardin ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 39,5'i 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 17,9'dur. İşyerlerinin yüzde 57,1'i 0-9 yaş aralığındadır. Yaklaşık her 5 işyerinden biri ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

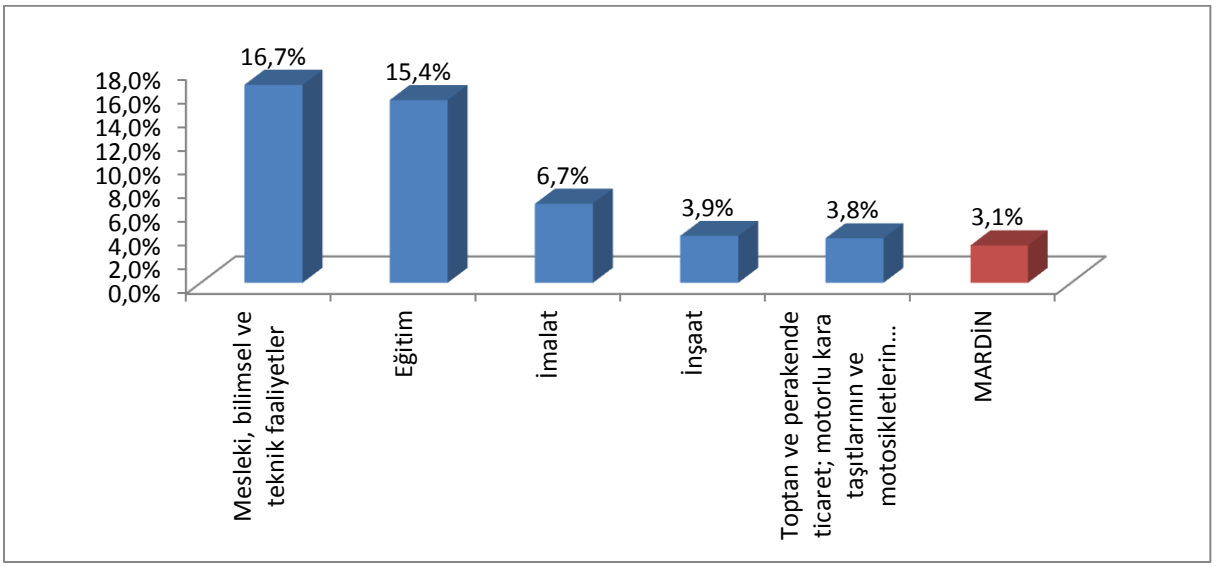

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 16,7'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Mardin ili genelinde bu oran yüzde 3,1 olarak gerçekleşmiştir. Mardin ilinde ikinci sırada Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 15,4'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü ve dördüncü sıralarda ise yüzde 6,7 ile İmalat sektörü ve İnşaat sektörü gelirken devamında Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı gibi sektörlerde işverenler daha az part-time çalışmayı tercih etmektedir. Bu iki sektörde özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma konusunda işgücünü teşvik etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Grafik 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-time Çalışma Durumu

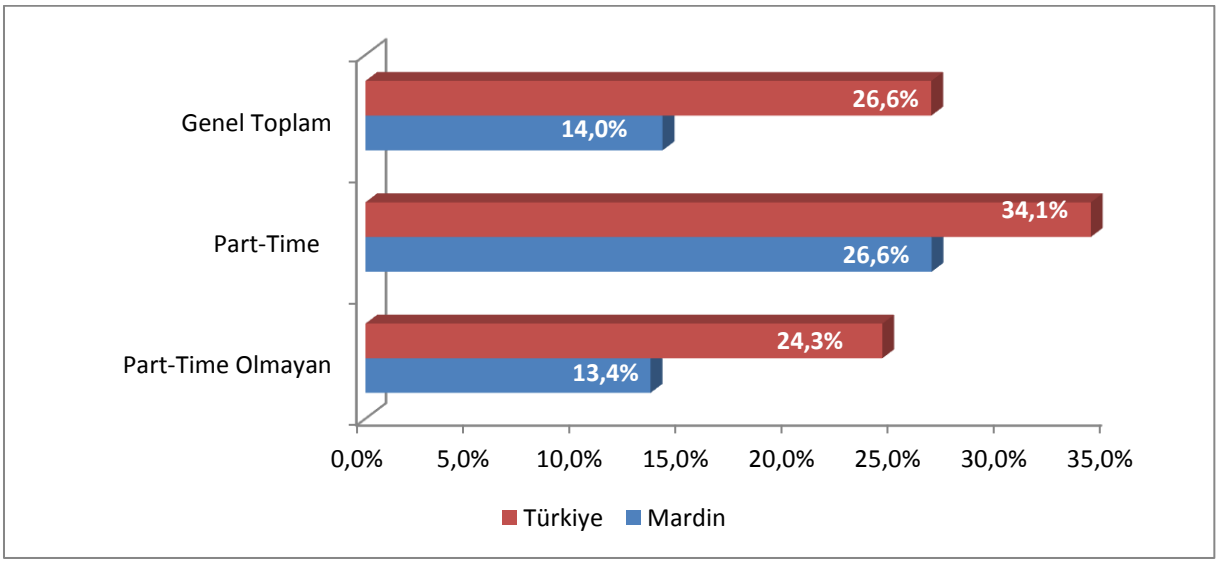

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,6'sını kadınlar oluşturmaktayken Mardin ilinde bu oran yüzde 14,0 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Mardin ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 26,6 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 13,4 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 34,1 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,3'te kalmıştır. Mardin ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu yönde etkilememektedir. Türkiye genelinin tersi bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

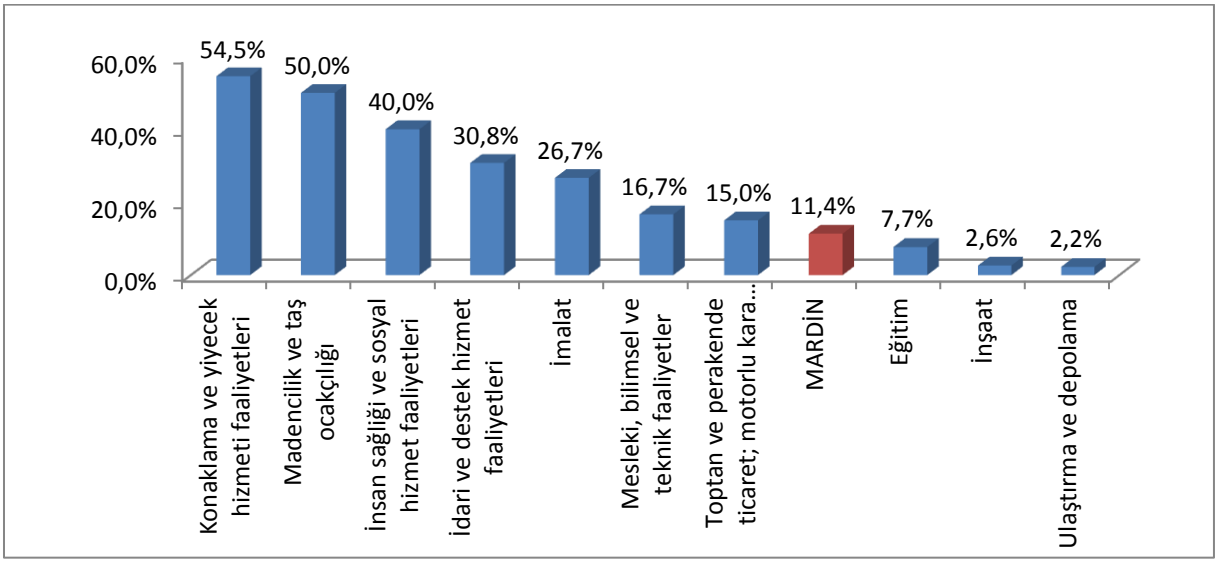

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde işyerlerinin yüzde 11,4'ünde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 51,5'tir. Mardin ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe görülmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı yarısından fazla işyerlerinde vardiyalı çalışma söz konusudur. Ancak Ulaştırma Ve Depolama, İnşaat Ve Eğitim sektörlerindeki işyeri sayısının diğer sektörlere göre az olması da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. Ulaştırma ve Depolama sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. Ulaştırma ve Depolama sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni çalışma koşullarının vardiyalı çalışmaya uygun olmamasından kaynaklanmaktadır.

Ulaştırma ve Depolama sektörü yüzde 2,2; İnşaat sektörü yüzde 2,6; Eğitim sektörü de yüzde 7,7 ile yüzde 11,4 olan Mardin il ortalamasının altında kalan sektörler olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

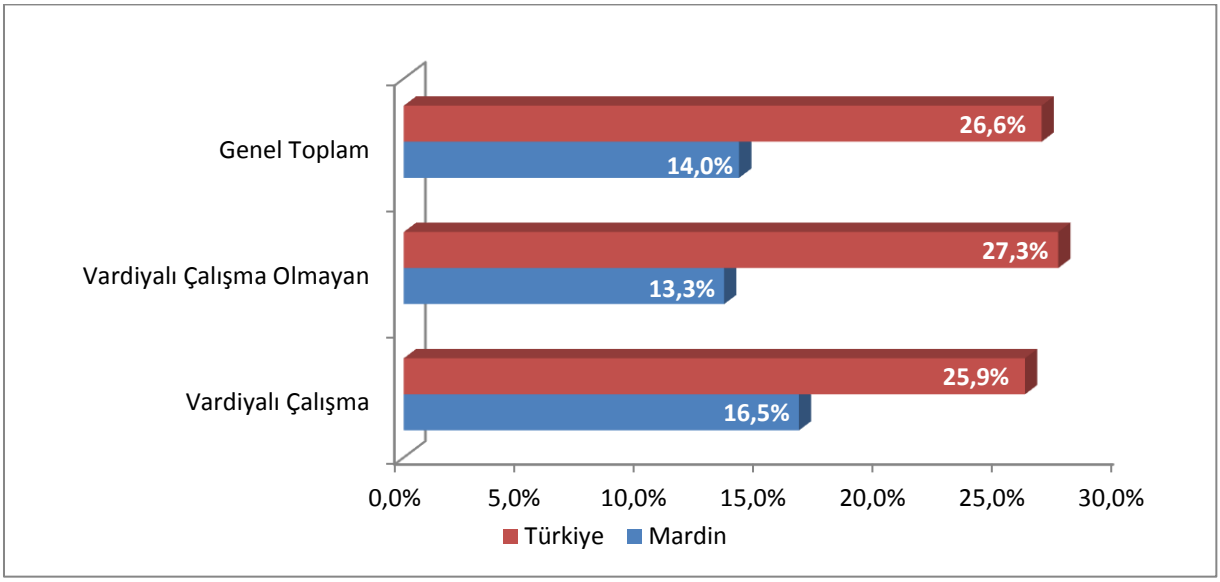

Kaynak: İPA 2016

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilim göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 25,9'u kadın, yüzde 74,1'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 27,3'e yükselmektedir.

Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 16,5'i kadınlardan oluşmasıdır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,4 puan farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere Mardin ilinde ise bu durumun tam tersi söz konusu olup vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin yüzde 16,5 ile Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki yüzde 13,3 olan kadın oranından yüzde 3,2 fark ile fazladır. Bunun en önemli nedeni ilin turistik olmasından kaynaklı çok sayıda otel, lokanta ve kafe gibi işyerlerinin olması ve buraların daha çok vardiyalı çalışma şeklini tercih etmesidir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

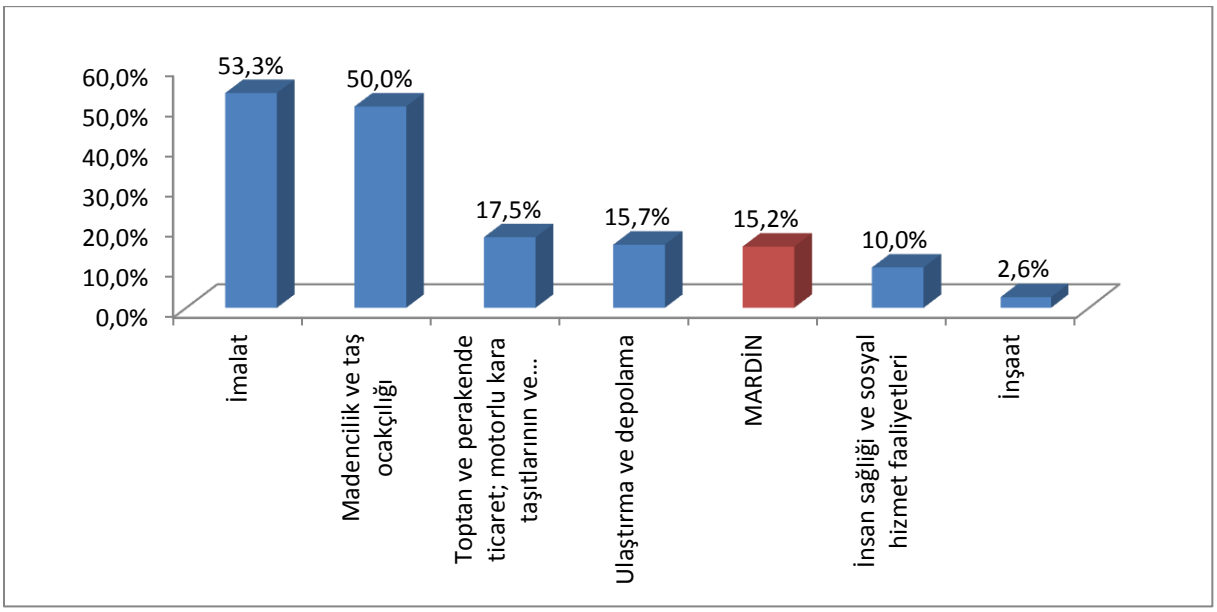

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde 17 sektörden 6'sı ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 53,3'ü ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 50,0 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranlarında Mardin ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,2'si ihracat yapmakta ve Mardin ilinde olduğu gibi ilk iki sektör yüzde 55 ile İmalat ve yüzde 30,1 ile de Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İhracat yapan sektörler incelenirken, daha önce İmalat sektörünün Mardin ili için söylenen, öncü sektör olma hususu akıllara gelmektedir. Mardin ilindeki işgücü için İmalat sektöründe istihdam

edilmesi önemli bir hususdu. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

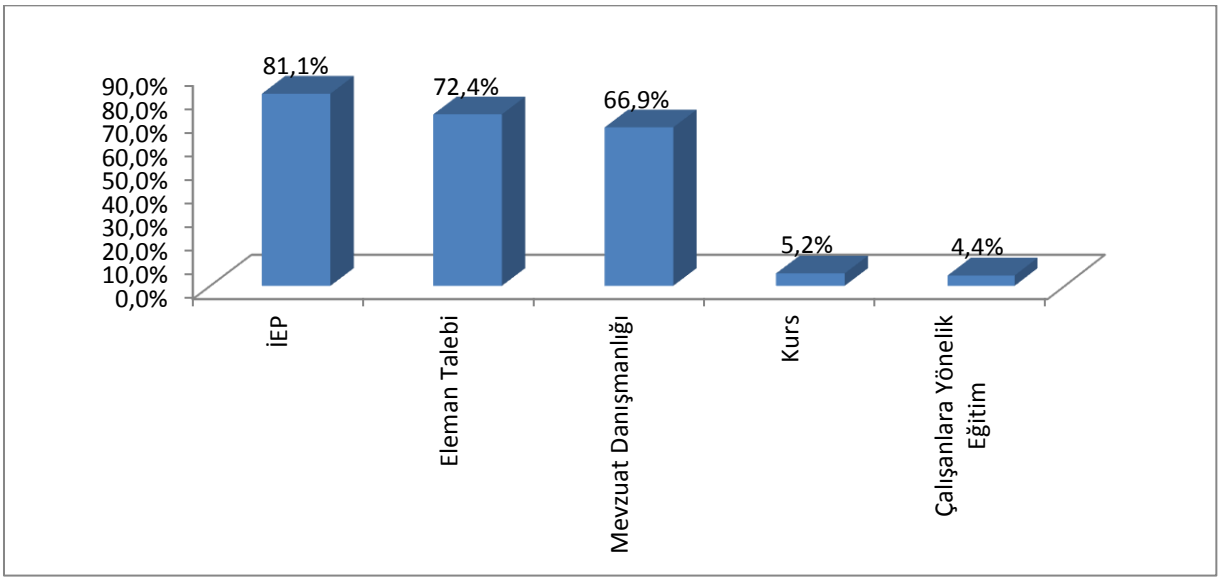

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 45,3'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 50,9 olarak gerçekleşip, bu oran Mardin ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok İŞKUR'dan işbaşı eğitim programı noktasında hizmet almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 81,1'i İŞKUR'dan işbaşı eğitim programı kapsamında faydalanmışken yüzde 72,4'ü eleman talebinde bulunmuştur. Mevzuat danışmanlığı kapsamında yüzde 66,9 oranında faydalanmıştır. İşverenler kurslardan yüzde 5,2, çalışanlara yönelik eğitimlerden de yüzde 4,4 oranında faydalanmıştır.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

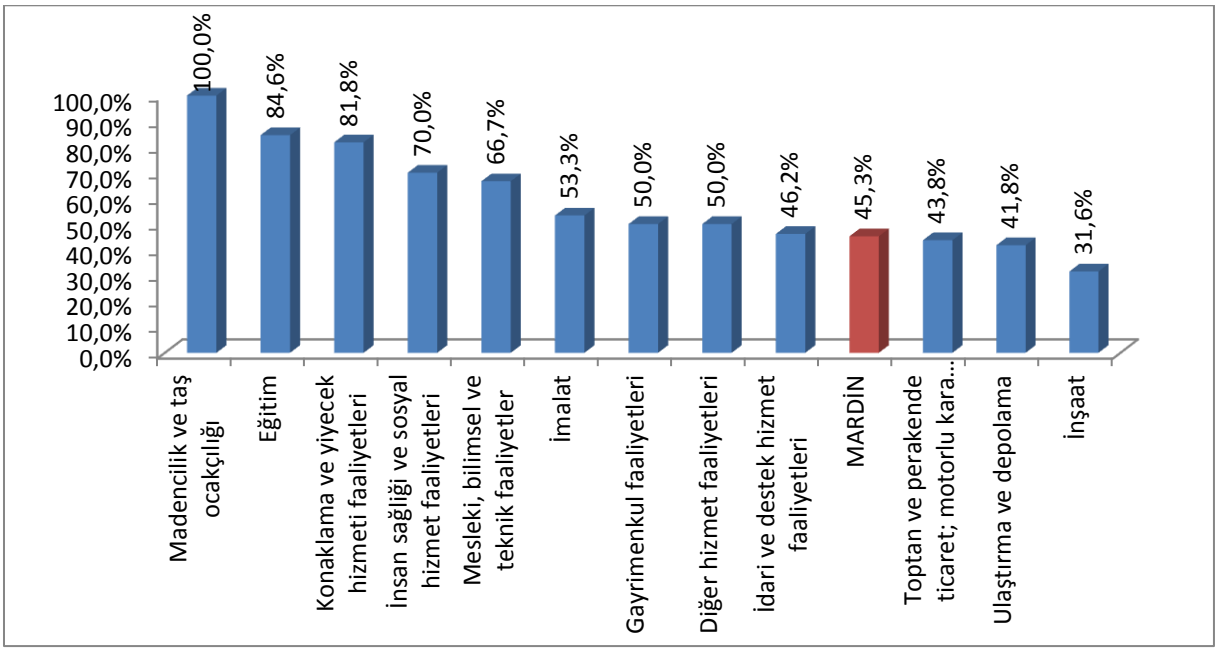

Kaynak: İPA 2016

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Mardin ilinde Madencilik ve taş ocaklığı sektöründe bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Yine bu sektörlerde faaliyet gösteren 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin göreceli olarak daha az olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. En az oranda faydalanan sektörler ise Ulaştırma ve Depolama ile İnşaat sektörlerindeki işyerleri olmuştur. Bunun nedeni de bu iki sektörde ilde çok sayıda işyerinin bulunmasıdır.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%
İmalat	29,2%	87,5%	79,2%	0,0%	33,3%	91,7%
İnşaat	4,2%	58,3%	58,3%	0,0%	0,0%	70,8%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	0,0%	80,0%	85,7%	0,0%	2,9%	71,4%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	64,3%	92,9%	0,0%	0,0%	57,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,0%	77,8%	44,4%	0,0%	0,0%	77,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	75,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,0%	83,3%	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Eğitim	0,0%	63,6%	90,9%	0,0%	0,0%	45,5%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	71,4%	100,0%	0,0%	14,3%	57,1%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
MARDİN	4,4%	72,4%	81,1%	0,0%	5,2%	66,9%

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 9'da yer almaktadır. Gayrimenkul faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerindeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin hepsi işbaşı eğitim programı hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörlerde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

Gayrimenkul Faaliyetleri ve Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerindeki işyerlerinin tümü, hem eleman talebi hem de işbaşı eğitim programı hizmetlerinden yararlanmıştır.

Eğitim sektöründeki işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 84,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu sektördeki hizmetlerden yararlanan işyerleri eleman talebi, işbaşı eğitim programı ve mevzuat danışmanlığı hizmetleri göze çarpmaktadır.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde göze çarpan diğer bir husus İŞKUR'un bütün hizmetlerinden faydalanan hiçbir sektörün bulunmadığıdır. Zira kısa çalışma ödeneğinden hiçbir sektördeki işyeri

faydalanmamıştır. İmalat sektöründeki işyerleri kısa çalışma ödeneği hariç İŞKUR'un diğer tüm hizmetlerinden faydalanmıştır.

Şekil 13'te ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumları Mardin ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu

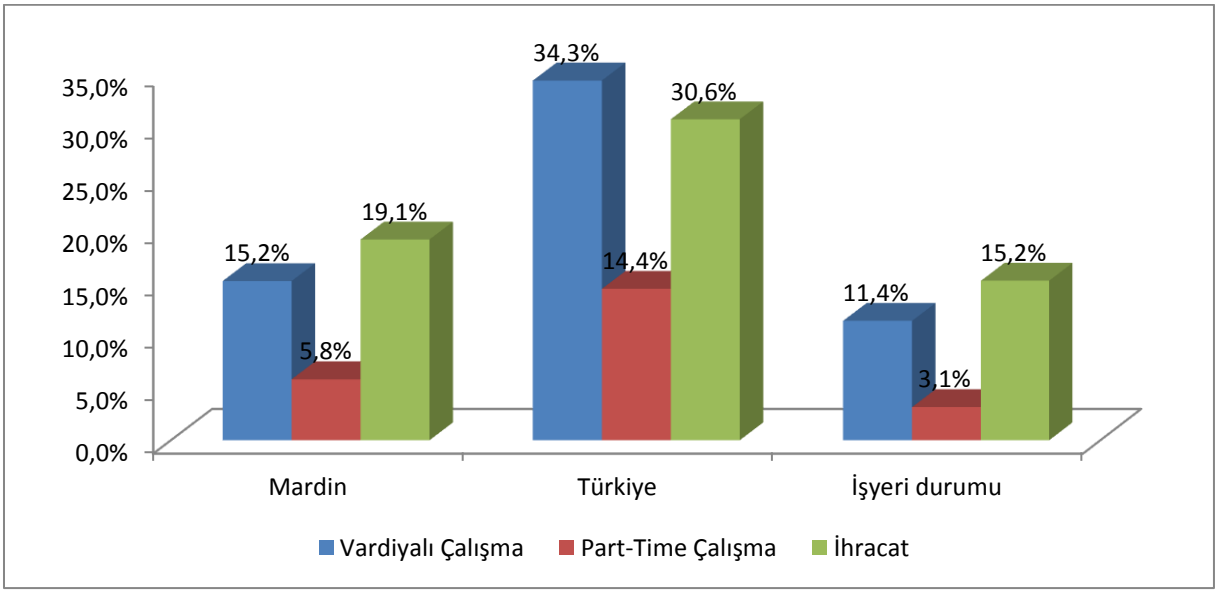

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 34,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır. Mardin ilinde ise bu oran yüzde 15,2 olarak gerçekleşmiştir. Ancak Mardin ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 11,4'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Bu farklar part-time çalışma yapılan işyerleri ve ihracat yapma durumu için de aynı husus söz konusudur.

Mardin ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri il geneline göre daha yüksek oranda ihracat yapmaktadır. Ancak part-time çalışanı olan işyerlerinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı daha düşüktür.

Mevcut İstihdam

Mardin ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri mevcut istihdam başlığı altında incelenecektir.

Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan 14 bin 243 kişi olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 12 bin 253 çalışan erkeklerden, 1.990 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	503	26	528
İmalat	2.298	901	3.198
İnşaat	2.311	94	2.405
Toptan ve perakende ticaret	1.887	358	2.245
Ulaştırma ve depolama	3.572	61	3.633
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	159	39	198
Gayrimenkul faaliyetleri	39	3	42
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	157	20	177
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	634	108	742
Eğitim	288	108	395
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	349	269	618
Diğer hizmet faaliyetleri	58	5	63
Genel Toplam	**12.253**	**1.990**	**14.243**

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre dağılımda ise; Mardin ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı ulaştırma ve depolama sektöründe istihdam edilmektedir. Ulaştırma ve depolama sektörünün Mardin ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkek ve kadınlarda yüzde 25,5 oranında ulaştırma ve depolama sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Erkek ve kadınlarda geriye kalan yüzde 74,5'lik kısım ise 3198 kişi ile imalat, 2405 kişi ile inşaat, 2245 kişi ile Toptan Ve Perakende Ticaret, 742 kişi ile İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri, 618 kişi ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, 528 kişi ile Madencilik Ve Taş Ocakçılığı, 395 kişi ile Eğitim, 198 kişi ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti, 177 kişi ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler, 42 kişi ile Gayrimenkul Faaliyetleri ve 63 kişi ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde çalıştıkları tespit edilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde sektörlerin hiçbirinde çalışan kadın sayısının çalışan erkek sayısını geçemediği görülmektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

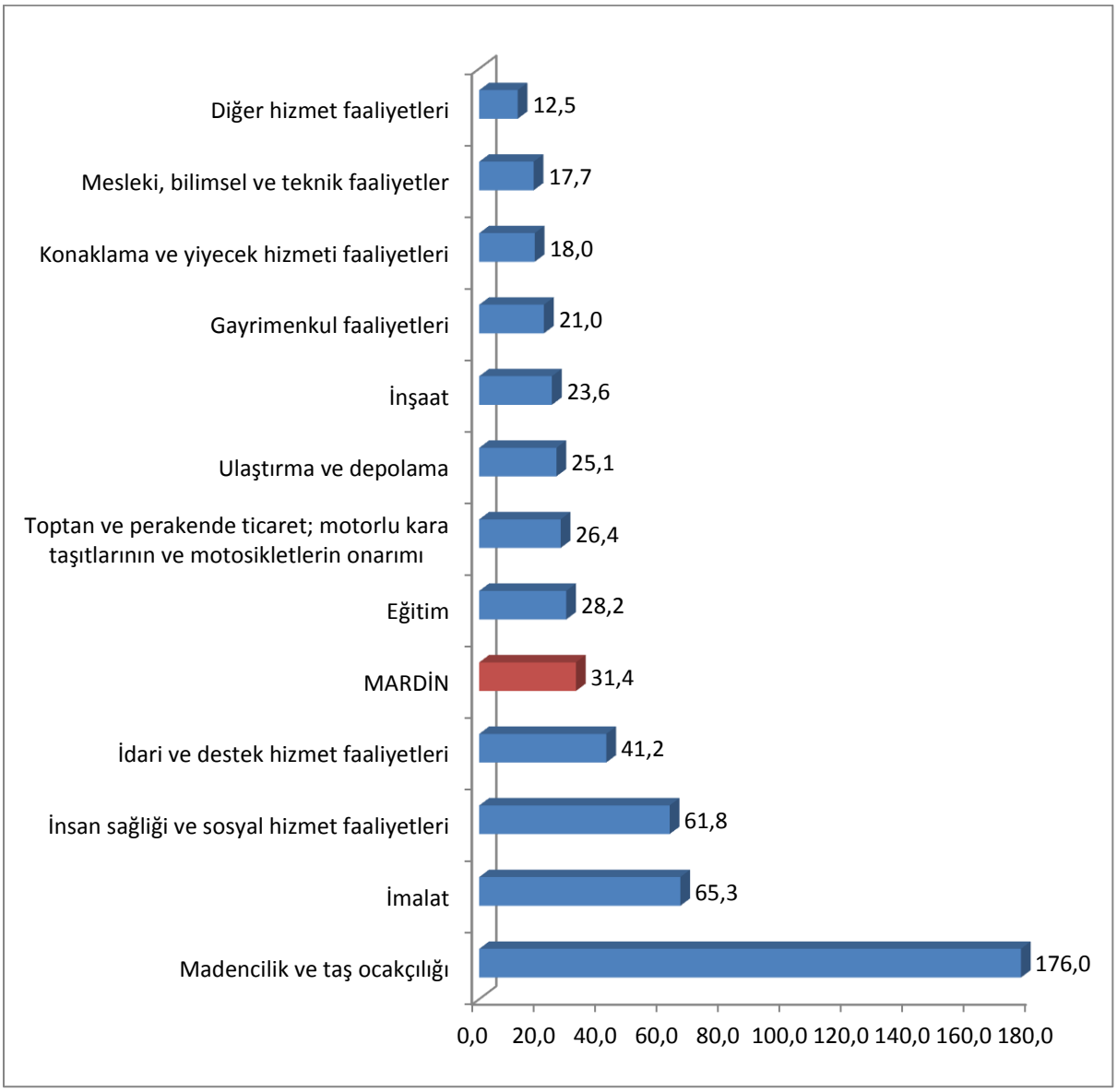

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 14'te Mardin ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 31,4 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 176,0; ikinci sırada bulunan İmalat sektöründe ortalama 65,3 kişi ve üçüncü sırada bulunan İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe ortalama 61,8 kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Eğitim sektörünün ortalama 28,2 kişi ile Mardin ortalaması olan yüzde 31,4' ün altında olmasının nedeni özel eğitim kurumlarının yetersiz olması ve eğitimin öneminin tam olarak anlaşılmamasındandır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 11'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	431	165	596
Hizmet Ve Satış Elemanları	1.094	266	1.360
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2.621	413	3.034
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	23	0	23
Profesyonel Meslek Mensupları	726	273	999
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.456	47	1.503
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	632	135	767
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	5.131	675	5.806
Yöneticiler	138	17	156
MARDİN	**12.253**	**1.990**	**14.243**

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanların içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 40,7'si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubu yer almakta ve yüzde 21,3 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda çalışanlar incelendiğinde ise; yüzde 86,3 oranında erkeklerin, yüzde 13,7 oranında ise kadınların olduğu görülmektedir.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Mardin ilinin sosyo-ekonomik yapısı ve coğrafi konumundan dolayı bu meslek grubunda önemli bir istihdam gerçekleşmemiştir.

Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	2.130	644	2.774
5-9	4.963	838	5.802
10-14	2.055	245	2.300
15-19	1.281	116	1.398
20-24	907	103	1.009
25+	916	44	961
MARDİN	**12.253**	**1.990**	**14.243**

Kaynak: İPA 2016

Tablo 12'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; işyeri yaşı büyüdükçe toplam çalışanlar içerisinde kadınların oranında azalma meydana gelmesidir. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 23,2'si kadınlardan oluşmaktayken, 5-9 yaş arasındaki işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 14,4; 10-14 yaş için yüzde 10,6; 15-19 yaş için yüzde 8,2; 20-24 yaş arasında olan işyerlerinde kadınların oranı ise yüzde 10,2'si ve son olarak 25+ yaş için yüzde 4,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 13'te ise Mardin ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ilk mesleğin erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklıdır. Tır-Çekici Şoförü ve Makineci (Dikiş) meslekleri genel toplamda fazla çalışılan ilk iki mesleği oluşturmaktadır. Kadın çalışanlar arasında ise ilk sırada Makineci(Dikiş) mesleği yer almaktadır. Kadınlarda ikinci sırada Ortacı/Ayakçı(Tekstil) mesleğinin olması tekstil sektörünün il genelindeki tekstil işletmelerinin yoğunlukta olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Genel
Tır-Çekici Şoförü	Makineci (Dikiş)	Tır-Çekici Şoförü
Beden İşçisi (İnşaat)	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Makineci (Dikiş)
Şoför-Yük Taşıma	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Makineci (Dikiş)	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (Genel)	Sekreter	Beden İşçisi (Genel)
İnşaat İşçisi	Tıbbi Sekreter	Temizlik Görevlisi
Kamyon Şoförü	Muhasebeci	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Temizlik Görevlisi	Satış Danışmanı	İnşaat İşçisi
Şoför (Yolcu Taşıma)	Hemşire	Kamyon Şoförü
Muhasebeci	Kasiyer	Muhasebeci

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanlar içinde en fazla istihdamı barındıran üçüncü meslek Beden İşçisi(İnşaat) ve bu mesleği de takip eden diğer meslekler; Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi ve Ortacı/Ayakçı(Tekstil) olarak görülmektedir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

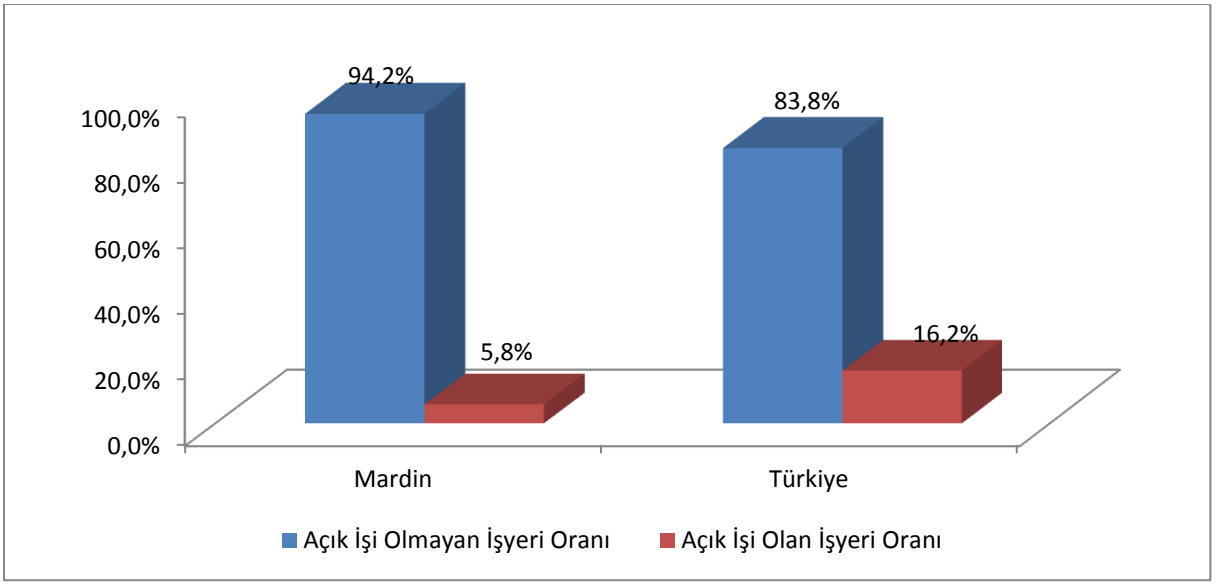

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 5,8'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına göre az olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 16,2 olarak gerçekleşmiştir.

Mardin ilinde işyerlerinden 1033 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Toplam Açık İş Sayısı
Madencilik ve taş ocakçılığı	15
İmalat	991
İnşaat	4
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	12
Ulaştırma ve depolama	5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	6
MARDİN	**1.033**

Kaynak: İPA 2016

Mardin ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda da Kurum verilerinde olduğu gibi İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 1033 kişilik açık işin yüzde 95,9'a tekabül eden 991 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Madencilik Ve Taş Ocakçılığı faaliyetleridir.

Tablo 15'te ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Madencilik ve taş ocakçılığı	2,8%	50,0%
İmalat	23,7%	24,4%
İnşaat	0,2%	1,3%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	0,5%	7,5%
Ulaştırma ve depolama	0,1%	3,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1,0%	10,0%
MARDİN	**6,8%**	**5,8%**

Kaynak: İPA 2016

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'ten de görüleceği üzere Mardin ilinde açık iş oranı yüzde 6,8 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Mardin ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her

93 kişilik dolu kadronun yanında 7 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 23,7 ile İmalat sektörü olarak tespit edilmiştir.

Açık iş verme oranında ise Madencilik Ve Taş Ocakçılığı sektörü ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki her 2 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır. Madencilik ve taş ocakçılığı sektörünü yüzde 24,4 ile İmalat sektörü ve yüzde 10,0 ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Bir diğer ifadeyle bu sektörlerdeki her 3 işyerinden 1'inde açık iş mevcuttur.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

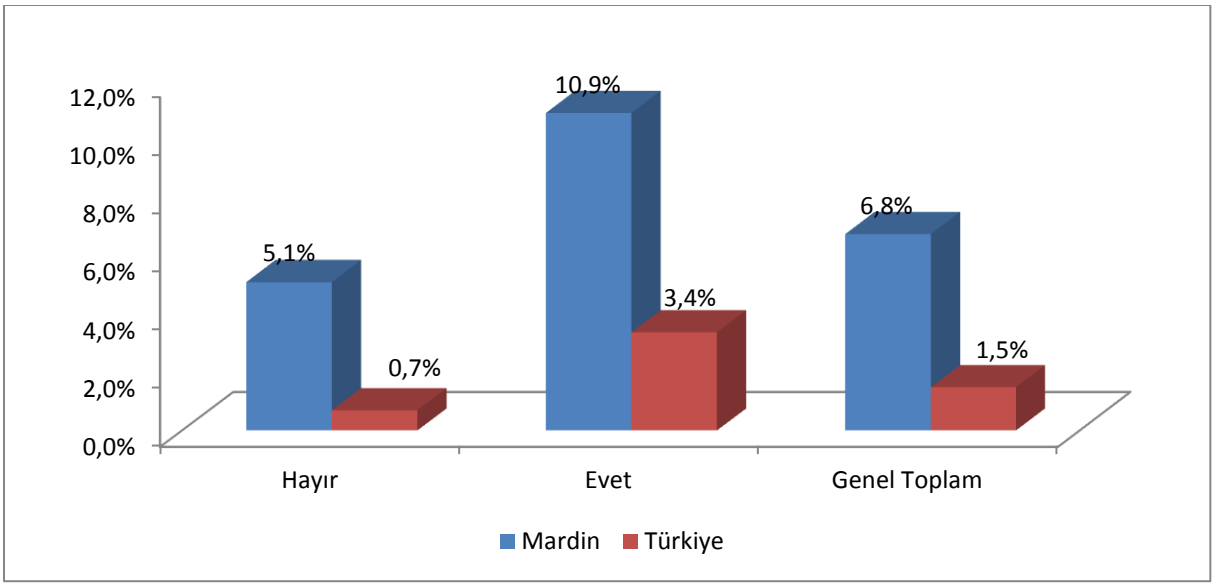

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 10,9; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 5,1 olarak gerçekleşmiştir. Mardin ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının üstünde yer almıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

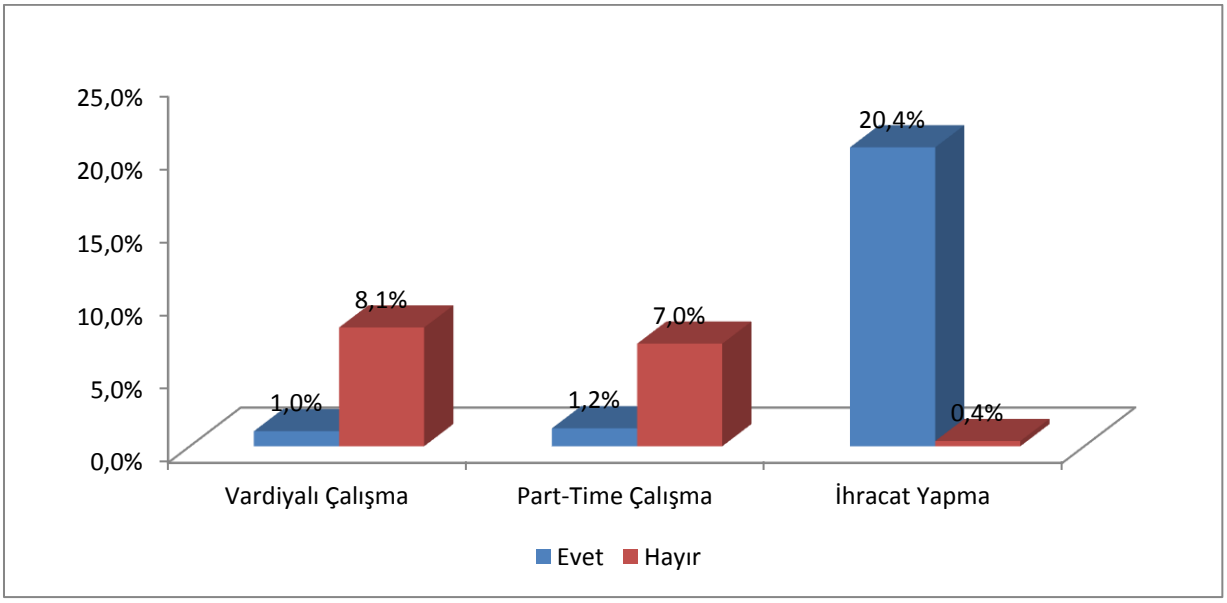

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,0, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 8,1 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 1,2 iken Part-time çalışma yapılmayan işyerlerinde ise bu oran yüzde 7,0'dır. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 20,4, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,4 olarak tespit edilmiştir.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

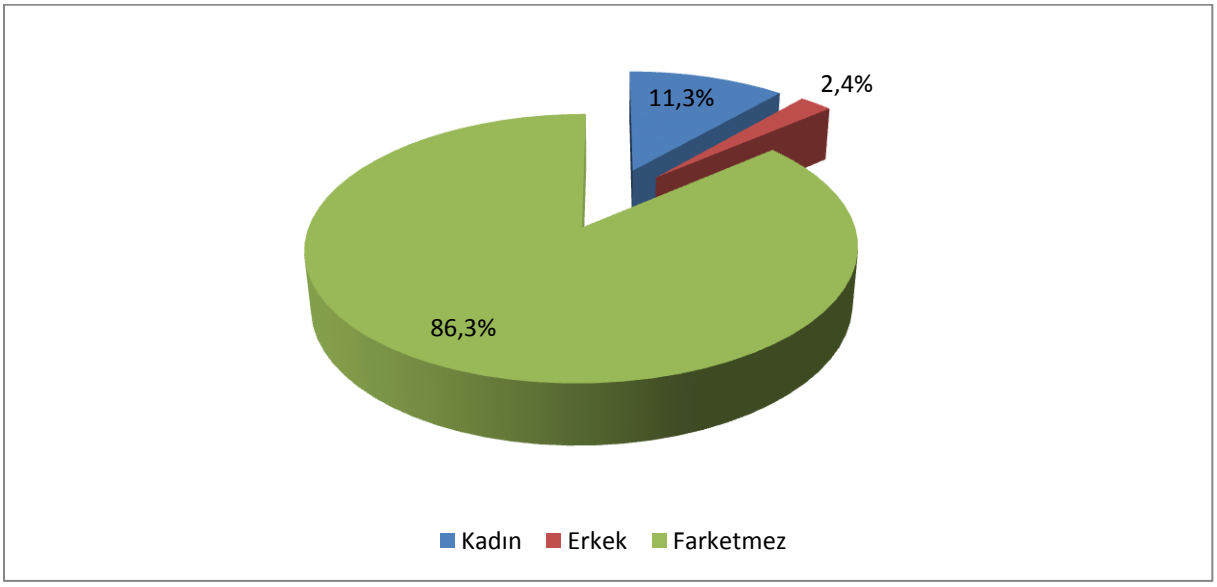

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 18'de ise Mardin ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 2,4' ünde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi erkeklere göre biraz daha belirgindir. Ve bu oran yüzde 11,3 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 86,3'ü oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

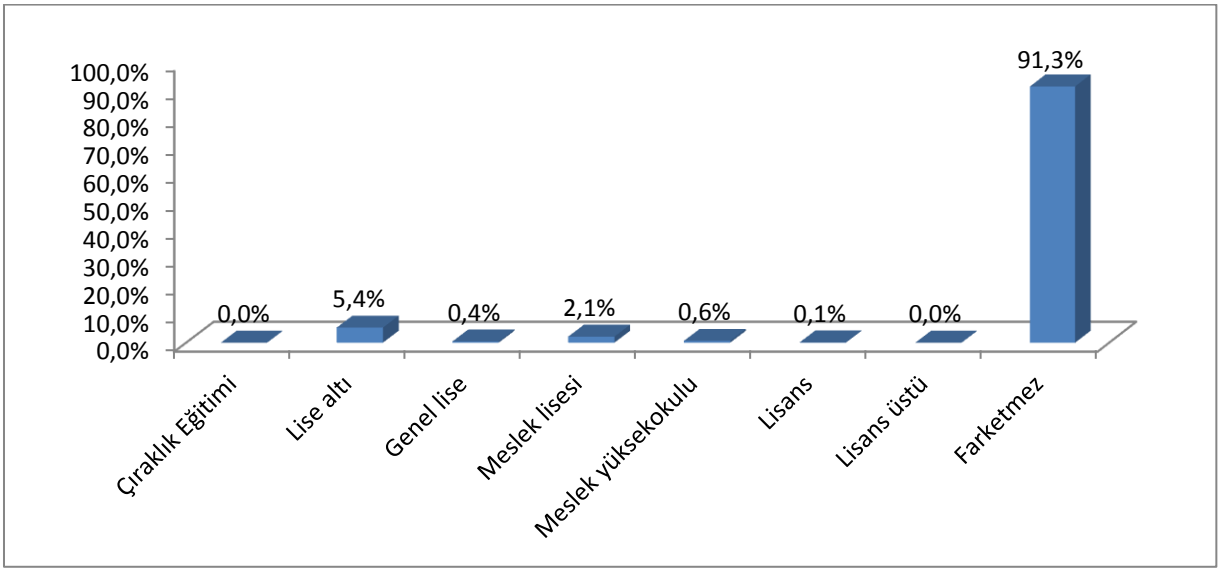

Kaynak: İPA 2016

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif işgücü arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde, asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Mardin ilindeki açık işlerin yüzde 91,3'ünde işverenler eğitim düzeyi olarak fark etmez tercihinde bulunmuşlardır. İkinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Kısaca, açık işlerin tamamına yakınında işverenlerin fark etmez ve lise altı düzeyini tercih etikleri göze çarpmaktadır.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

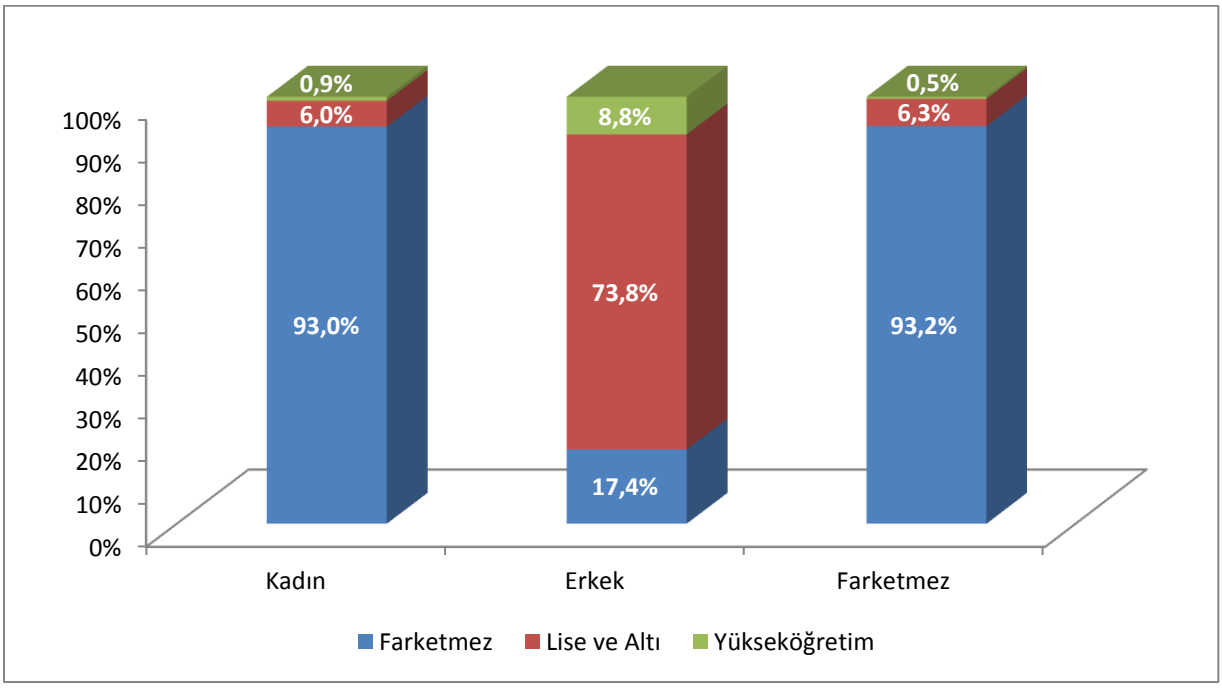

Kaynak: İPA 2016

Şekil 20'de görüleceği üzere cinsiyet olarak fark etmez genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha az oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiş, ayrıca yükseköğretim seviyesinde de kadın işgücü için yüzde 0,9 şeklinde düşük bir oranda talepte bulunulmuştur. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihine göre daha azdır. Eğitimli işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamının ön plana çıkmasıyla, işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmediği görülmektedir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir.

Tablo 16'da Mardin ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Fark etmez	Lise ve Altı	Yükseköğretim
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	100,0%	0,0%
İmalat	94,4%	5,5%	0,1%
İnşaat	100,0%	0,0%	0,0%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	36,4%	45,5%	18,2%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	20,0%	80,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**91,3%**	**7,9%**	**0,7%**

Kaynak: İPA 2016

İşyerlerinden alınan açık işler için yükseköğretim seviyesinde talep verilen sadece üç sektör bulunmaktadır. Bu sektörler, İmalat, Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının Ve Motosikletlerin Onarımı ile Ulaştırma Ve Depolama sektörleridir. Tamamen lise ve altı seviyesinde açık iş verilen sektörler ise Madencilik Ve Taş Ocakçılığı İle İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektörleri olmuştur.

İnşaat sektöründeki açık işlerin yüzde 100 gibi bir oranında herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmamıştır. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle lise altı ya da üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen ikinci sektör ise İmalat sektörü olmuştur. İmalat sektöründeki açık işlerin yüzde 94,4'ü işverenler "fark etmez" seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 5,5'i lise ve altı seviyesi talep edilmiştir.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektörler ise; Madencilik Ve Taş Ocakçılığı, Ulaştırma Ve Depolama ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı

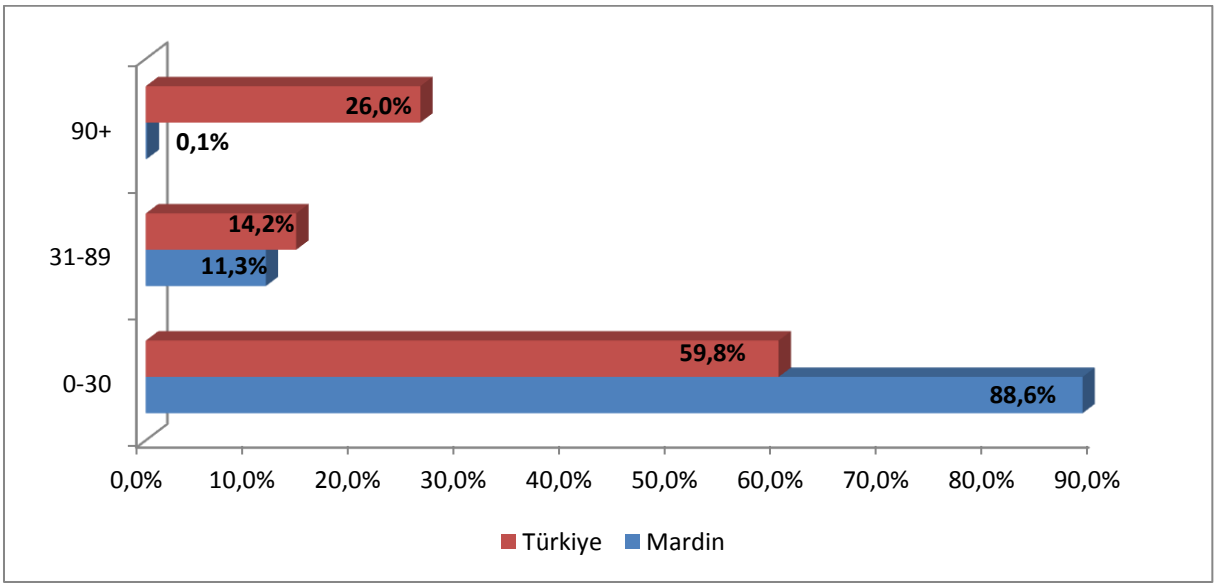

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; Mardin ilinde açık işlerin yüzde 88,6'sı 0-30 gün arasında aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneline göre daha yüksek tespit edilmiştir. 31-89 gün arasında aranan açık işlerin oranı ise yüzde 11,3'tür. Bu oran da Türkiye geneline göre daha az düzeyde gerçekleşmiştir. 90 ve daha fazla günde aranan açık işlerin oranına bakıldığında ise Mardin'de gerçekleşen oran yüzde 0,1 iken Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 26,0 olup Türkiye ortalamasının çok altında kalmıştır. Yani Mardin ilinde açık işlerin Türkiye geneline göre daha kısa sürede karşılandığı söylenebilir.

Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Açık İş Arama Süresi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
0-30	100,0%	82,8%	87,2%	88,6%
31-89	0,0%	17,2%	12,7%	11,3%
90+	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama süresi, cinsiyet bazında değerlendirilebilir. Kadın işgücü tercihinde bulunulmuş olan açık işlerde arama süresinde 0-30 gün yüzde 100 oranında gerçekleşmiştir. Erkek işgücü taleplerinde ise bu oran yüzde 82,8 olarak tespit edilmiştir. Kadınlarda 31-89 gün arasında açık iş arama süresi bulunmazken erkeklerde yüzde 17,2 oranında gerçekleşmiştir. 90 gün ve daha fazla sürede aranan açık işlerde kadınlar ve erkekler aynı olup bu süre için herhangi bir açık iş bulunmamaktadır. 90+ açık iş süresi için herhangi bir cinsiyet aranmayan açık işlerde bu oran yüzde 0,1 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

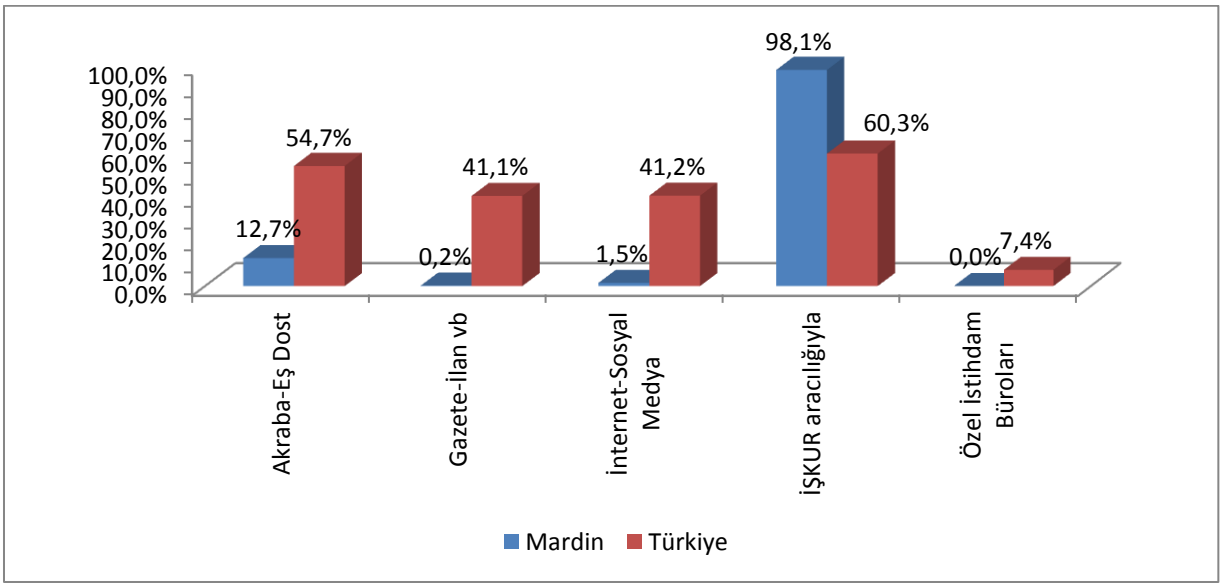

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 22'de Mardin ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 98,1 gibi büyük bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 60,3 olarak gerçekleşmiştir. Mardin ilinde işverenler daha sonra Akraba-eş dost arama kanalını kullanmıştır. Üçüncü olarak İnternet-sosyal medya arama kanalları kullanılmıştır. Bu üç arama kanalı içinde Mardin ili için İŞKUR aracılığıyla arama Türkiye genelinin üstünde, Akraba-eş dost ve İnternet-sosyal medya arama kanalları ise Türkiye genelinin altında yer almıştır. Ancak özel istihdam büroları Mardin ilinde hiç kullanılmamıştır. Bunun nedeni olarak Mardin de faal durumda özel istihdam bulunmaması gösterilebilir. Gazete- ilan vb. ise yüzde 0,2 oranında başvurulmuştur.

Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Çıraklık Eğitimi					
Lise altı	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Genel lise	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%
Meslek lisesi	4,9%	0,0%	67,9%	32,1%	0,0%
Meslek yüksekokulu	66,4%	33,5%	0,0%	100,0%	0,0%
Lisans	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Lisans üstü					
Fark etmez	6,9%	0,0%	0,0%	99,8%	0,0%
Genel Toplam	12,7%	0,2%	1,5%	98,1%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde Çıraklık eğitimde ve lisansüstü eğitimde herhangi bir ilan verilmemiştir. Lise altı seviyelerinde de özel istihdam büroları, İnternet-sosyal medya ve Gazete-ilan gibi arama kanalları kullanılmazken, yüzde 100 oranında İŞKUR ve yüzde 100 ile akraba- eş dost arama kanalları aracılığıyla işverenler açık işlerini karşılamaya çalışmışlardır. Lisans seviyesinde talep edilen açık işler içinde yüzde 100 kullanılmış olan arama kanalları Akraba-eş Dost ve İŞKUR kanallarıdır. Bir diğer ifadeyle daha nitelikli ve yüksek eğitim derecesine sahip işgücünü istihdam etmek isteyenler ağırlıklı olarak akraba-eş dost ve İŞKUR kanallarını tercih etmektedir.

Herhangi bir eğitim seviyesi tercihinde bulunmayan açık işler için işverenlerce çoğunlukla İŞKUR'u arama kanalı olarak kullanmaktayken özel istihdam büroları, Gazete-ilan vb. internet-sosyal medya kanallarını hiç tercih etmemişlerdir.

Şekil 23'te ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 23: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

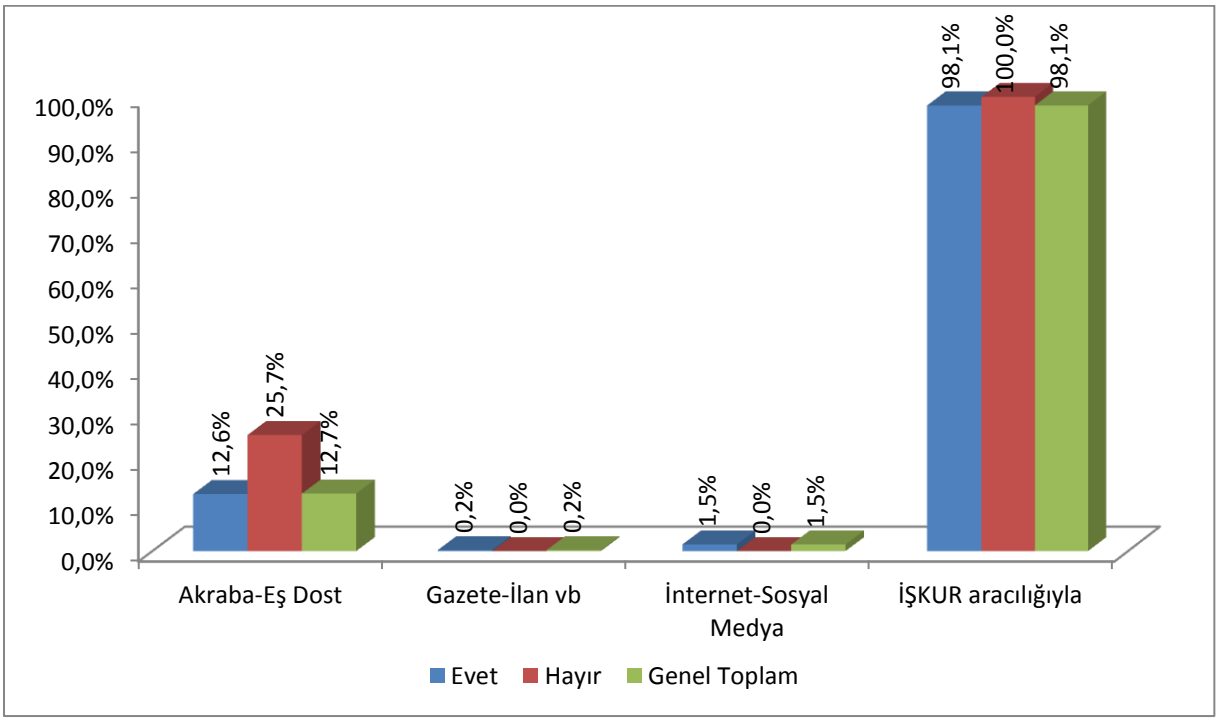

Kaynak: İPA 2016

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde yüzde 98,1 gibi önemli bir oranda İŞKUR'un arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu oran İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri için yüzde 100 olmuştur. Bu durum İŞKUR hizmetlerinden yararlanmamış olan işverenlerin de açık işlerini kuruma bildirme yönünde eğilim sergilediğini göstermektedir.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için akraba-eş dost aracılığıyla yüzde 12,6 oranında kullanmışlarken, kurum hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinde Gazete-ilan vb. ile İnternet- sosyal medya arama kanallarını hiç kullanmamışlardır.

Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Satır Etiketleri	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	*	1	1	1
Takım Çalışması	3	*	*	2	2
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	3	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	5	4	*	4	4
Proje Tabanlı Çalışma	*	*	2	*	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	4	3	*	5	6
Bilgisayar kullanımı	7	2	*	6	7
Satış ve Pazarlama Becerisi	6	*	*	7	8
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	8	*	*	8	9

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alanı oluşturmaktadır.

Mardin ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise takım çalışması ve daha sonra ise sırayla Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, İletişim ve İfade Yeteneği, Proje Tabanlı Çalışma, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Bilgisayar kullanımı, Satış ve Pazarlama Becerisi ve son olarak Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, gelmektedir.

Fiziki ve Bedensel Yeterlilik; sadece Akraba –Eş Dost vb. arama kanalı için ilk sırada değil, ikinci sırada yer almıştır. Diğer bütün arama kanalları için bu beceri hep ilk sırada yerini almıştır. Gazete-İlan vb. arama kanalında ise bu beceri hiç tercih edilmemiştir.

İŞKUR üzerinden piyasaya sunulan açık işlerde Proje Tabanlı Çalışma Becerisi hariç diğer tüm beceriler talep edilmektedir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	17
Hizmet Ve Satış Elemanları	5
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	295
Profesyonel Meslek Mensupları	9
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	65
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	641
MARDİN	**1.033**

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 62,0'dır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu bulunmaktadır.

Açık iş sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 21'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Mardin ili için tespit edilen yüzde 6,8 açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranının en yüksek oranda yüzde 9,9 ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar gelmektedir.

Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

Meslek Grupları	Açık İş Oranı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2,8%
Hizmet Ve Satış Elemanları	0,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	8,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,9%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4,1%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	9,9%
Yöneticiler	0,0%
Genel Toplam	**6,8%**

Kaynak: İPA 2016

Özellikle Yöneticiler ve Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları ile Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları grubunda açık iş olmadığından açık iş oranı da sıfır görünmektedir. İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Hizmet Ve Satış Elemanları, Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Profesyonel Meslek Mensuplarıdır.

Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1,8%	0,0%	1,7%	1,7%
Hizmet Ve Satış Elemanları	0,0%	12,9%	0,2%	0,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	4,4%	33,0%	28,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	5,1%	13,2%	0,0%	0,9%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	0,0%	4,4%	7,2%	6,3%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	93,0%	65,1%	57,9%	62,1%

Kaynak: İPA 2016

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 93,0 oranında Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar; yüzde 5,1 oranında Profesyonel Meslek Mensupları ve yüzde 1,8 oranında Büro Hizmetinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise daha fazla meslek grubunda olduğu görülmektedir. Örneğin; Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarında kadın işgücü tercihinde bulunulan açık işlerde hiç talep bulunmazken, erkek işgücü taleplerinde yüzde 4,4 ile Sanatkârlar ve ilgili İşlerde Çalışanlar, yüzde 4,4 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, yüzde 12,9 ile Hizmet ve Satış Elemanları bu meslek gruplarında verilmiştir.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar mesleğinde, herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan bir alan olmuştur. Bu meslek alanında yüzde 93,0 oranında kadınlar çalışmaktadır.

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Profesyonel Meslek Mensupları, Hizmet ve Satış Elemanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olmuştur.

Tablo 23'te ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre düzenlenmiştir. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, ikinci sırada Takım Çalışması gelmiştir. Daha sonra ise Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada Satış ve Pazarlama Becerisi, daha sonra Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ile İletişim ve İfade Yeteneği becerileri önemlidir.

Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması ön plana çıkmıştır.

Profesyonel Meslek Mensupları ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ön planda olan meslek grubu olmuştur. Daha sonra Bilgisayar kullanımı ve Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) takip etmiştir.

Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu için, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ilk sırada yer almaktadır. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ise ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olmuştur. Bunun yanında bu meslek gruplarında Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Takım çalışması önemini korumuştur.

Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceriler	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet Ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	2	1	*	1	1	1
Takım Çalışması	2	*	2	*	2	3	2
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	4	4	3	1	4	2	3
İletişim ve İfade Yeteneği	5	3	*	*	3	4	4
Proje Tabanlı Çalışma	*	*	*	*	*	5	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	3	*	*	3	*	*	6
Bilgisayar kullanımı	6	*	*	2	*	*	7
Satış ve Pazarlama Becerisi	*	1	*	*	*	*	8
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	7	*	*	*	*	*	9
MARDİN	**89,80079**	**26,563**	**1451**	**35,3474**	**325,02**	**2860,98**	**4789**

Kaynak: İPA 2016

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	37,1%	12,5%	0,0%	100,0%	0,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	100,0%	0,0%	0,0%	60,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	11,7%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,7%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	18,3%	0,0%	2,3%	97,3%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Profesyonel Meslek Mensupları ve Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 100'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Bu tabloda öne çıkan bir diğer husus arama kanalları içinde meslek grupları bazında en yüksek oranda kullanılan iki arama kanalı mevcuttur. Bunlardan birisi İŞKUR diğeri de Akraba-Eş Dosttur. Akraba-Eş Dost en çok kullanıldığı meslek grubu Hizmet Ve Satış Elemanları olmuştur. Bu meslek grubunda açık işlerin yüzde 100 Akraba-Eş Dost arama kanalı olmuştur. Geriye kalan diğer meslek gruplarında hep en fazla oranda İŞKUR 'un olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 25: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Takım Çalışması	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme
Makineci (Dikiş)	2	*	4	*	1	3	*	*	*
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	3	*	*	*	1	2	*	*	*
Kalite Kontrolcü	*	*	*	*	1	2	*	*	*
Kumaş Paketleme İşçisi	*	*	*	*	1	2	*	*	*
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	2	*	*	*	1	*	*	*	*
Elektro-Mekanik Montajcısı	3	*	*	*	1	*	2	*	*
Ambar/Depo Görevlisi	*	*	*	*	1	2	*	*	*
Sıhhi Tesisatçı	*	*	2	*	1	*	*	*	*
Muhasebeci	2	3	*	1	*	*	*	*	*
Ön Muhasebeci	1	2	3	4	*	*	*	*	*
MARDİN	**3**	**6**	**4**	**7**	**1**	**2**	**5**	**8**	**9**

Kaynak: İPA 2016

Tablo 25'te Mardin ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci(Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Kalite Kontrolcü, Kumaş Paketleme İşçisi, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Elektro-Mekanik Montajcısı, Ambar/Depo Görevlisi, Sıhhi Tesisatçı mesleklerinde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi yer almaktadır. Muhasebeci mesleğinde ise talep edilen becerilerin başında Bilgisayar Kullanımı gelmektedir. Ön Muhasebeci mesleği için ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi talep edilmiştir. Yani bilgi ve belge ile yapılabilen Ön Muhasebeci ve Muhasebeci mesleklerinde Yeterli /Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Hesap Yapabilme(Analitik Beceri) becerileri ön plana çıkmaktadır.

Göze çarpan bir diğer husus da Takım Çalışması becerisinin birçok meslek için ön plana çıkması işverenlerin takım ruhunun başarıya katkı sağlayacağına olan inancındandır.

Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Genel Toplam
Makineci (Dikiş)	Elektro-Mekanik Montajcısı	Makineci (Dikiş)
Ebe	Muhasebeci	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Sekreter	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Kalite Kontrolcü
Hemşire	Beden İşçisi (Genel)	Kumaş Paketleme İşçisi
	Diğer Taş Kesme Ve Oyma İşçileri	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)
	Kaplama Operatörü (Draje)	Elektro-Mekanik Montajcısı
	Kuruyemişçi	Ambar/Depo Görevlisi
		Ebe
		Sıhhi Tesisatçı
		Muhasebeci

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Kalite Kontrolcü, Kumaş Paketleme İşçisi, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Elektro-Mekanik Montajcısı, Ambar/Depo Görevlisi, Ebe, Sıhhi Tesisatçı, Muhasebecidir.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler Makineci (Dikiş),Ebe, Sekreter ve Hemşiredir.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Elektro-Mekanik Montajcısı, Muhasebeci, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Beden İşçisi (Genel), Diğer Taş Kesme Ve Oyma İşçileri, Kaplama Operatörü (Draje), Kuruyemişçidir.

Tablo 27: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	2	1	1
Takım Çalışması	*	*	2	2
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	2	*	4	4
Proje Tabanlı Çalışma	*	3	*	5
Bilgisayar kullanımı	4	4	7	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	5	6	5	7
Satış ve Pazarlama Becerisi	*	5	6	8
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	6	*	*	9
MARDİN	**117,0335**	**24,68085**	**891,2988**	**1033,013**

Kaynak: İPA 2016

Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde öncelik sıralamasında ilk sıra benzerlik göstermektedir. Her iki cinste de istenilen beceri olarak Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe tespit edilmiştir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik; ikinci öncelik de Takım Çalışması becerisi olarak görülmektedir. Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ve Proje Tabanlı Çalışma becerileri ise açık işlerde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son Bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Mardin ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

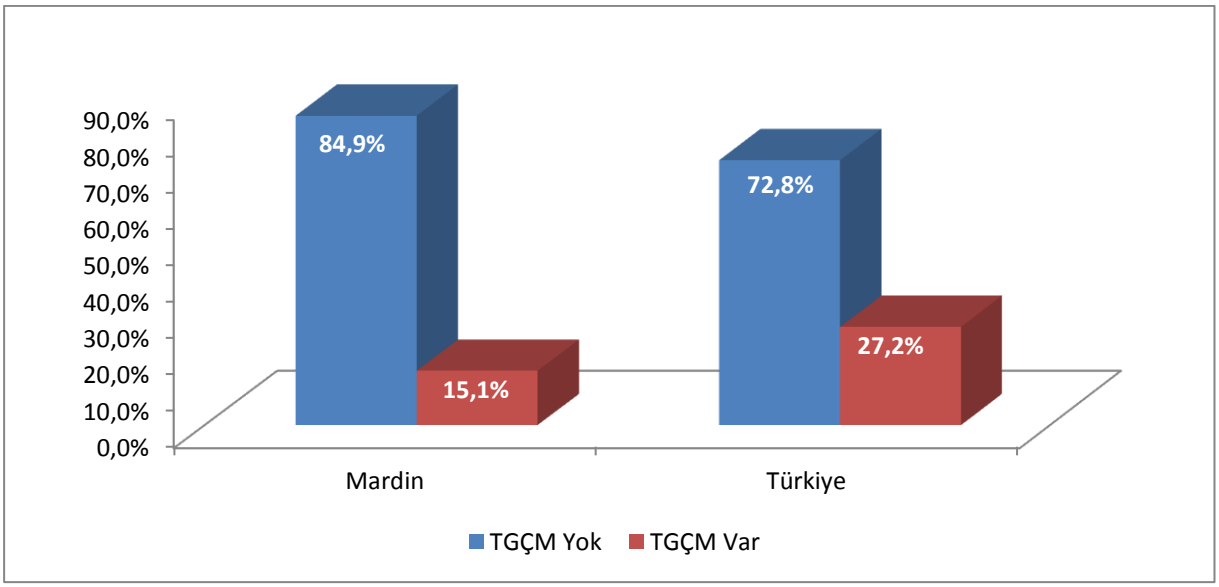

Kaynak: İPA 2016

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 95 bin 620 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 970 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Mardin ilinde ise 20+ istihdamlı 454 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 68 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 15,1 ile Mardin ilinin eleman temininde ülke genelinden daha az güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 25: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

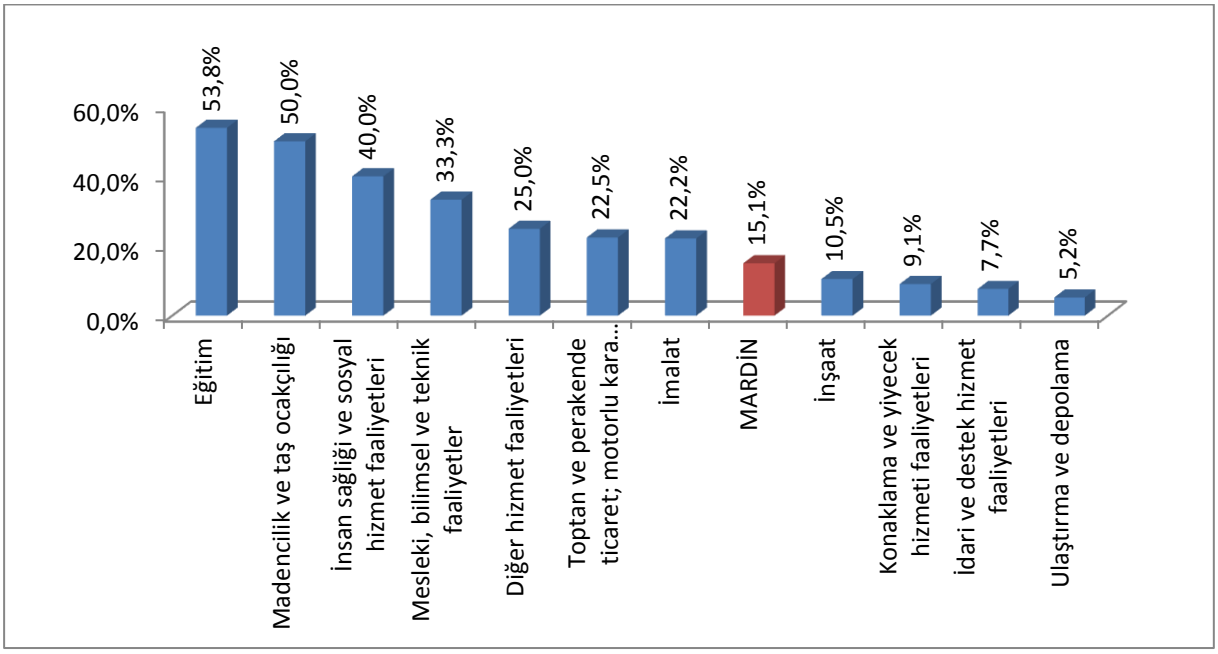

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Ulaştırma ve

Depolama sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde yüzde 15,1 olan Mardin İL ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin Eğitim, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, sektörlerinde olduğu görülmektedir. Söz konusu sektörlerdeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

Ulaştırma ve Depolama sektörü gibi Mardin ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün, eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranını bakımında son sırada yer alması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, sektörde çalışabilecek çok sayıda kişinin olması nedeniyle, eleman temininde zorluk çekilmediğini göstermektedir.

Tablo 28: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Madencilik ve taş ocakçılığı	2
İmalat	474
İnşaat	31
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	43
Ulaştırma ve depolama	14
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	4
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	7
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3
Eğitim	25
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	19
Diğer hizmet faaliyetleri	3
MARDİN	**622**

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde 622 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, İmalat sektörü ve Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu iki sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Mardin ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 83,1 ‘ini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Mardin ilinde toplam çalışanların yüzde 38,2‘si bu sektörlerde çalışmaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre özellikle İmalat sektörü, Türkiye Geneli verilerde de sayısal olarak mevcut istihdamı en fazla olan ve eleman temininde de en çok güçlük çekilen sektör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

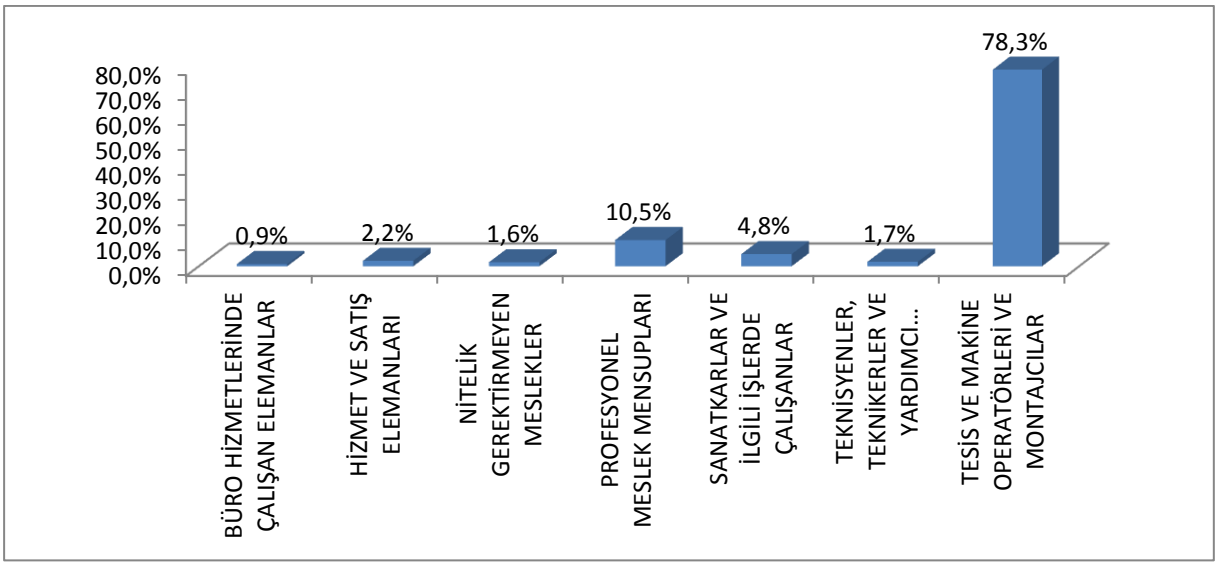

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 487 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunun yer aldığı görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 78,3'ü bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek ikinci sırada Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunun olması, Mardin ilinde belirli nitelikte elemanın az olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçları göstermektedir ki Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubu Mardin ilinde eleman temininde en az güçlük çekilen meslek grubudur.

Tablo 29: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

Meslekler	TGÇM Dağılımı
Makineci (Dikiş)	70,3%
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	3,5%
Muhasebeci	2,7%
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	1,5%
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	1,4%
Hemşire	1,3%
Tır-Çekici Şoförü	1,2%
Şoför-Yük Taşıma	1,2%
Ebe	1,1%
Beden İşçisi (İnşaat)	1,1%

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 438 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 22 kişi ile Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), 17 Kişi İle Muhasebeci meslekleri takip etmektedir.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslek incelenip bu yılki araştırma sonuçları ile kıyasladığımızda; Makineci(Dikiş), Muhasebeci, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Tır-Çekici Şoförü, Ebe, Hemşire olmak üzere toplam altı mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Mardin ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedir.

Makineci(Dikiş), Muhasebeci, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Tır-Çekici Şoförü, mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

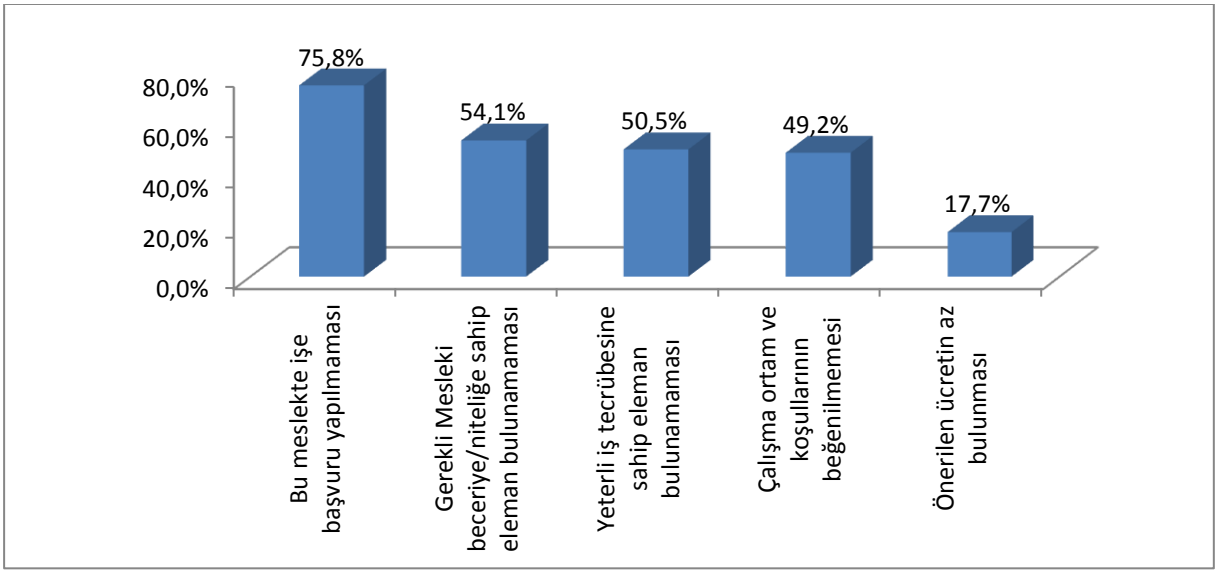

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Bu Meslekte Başvuru Yapılmaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımından farklılık göstermektedir. Çünkü Türkiye Geneli TGÇM dağılımına bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması geldiği görülmektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Bu Meslekte Başvuru Yapılmaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için iş arayanların işe başvurularını teşvik edici adımların atılması gerekmektedir.

Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

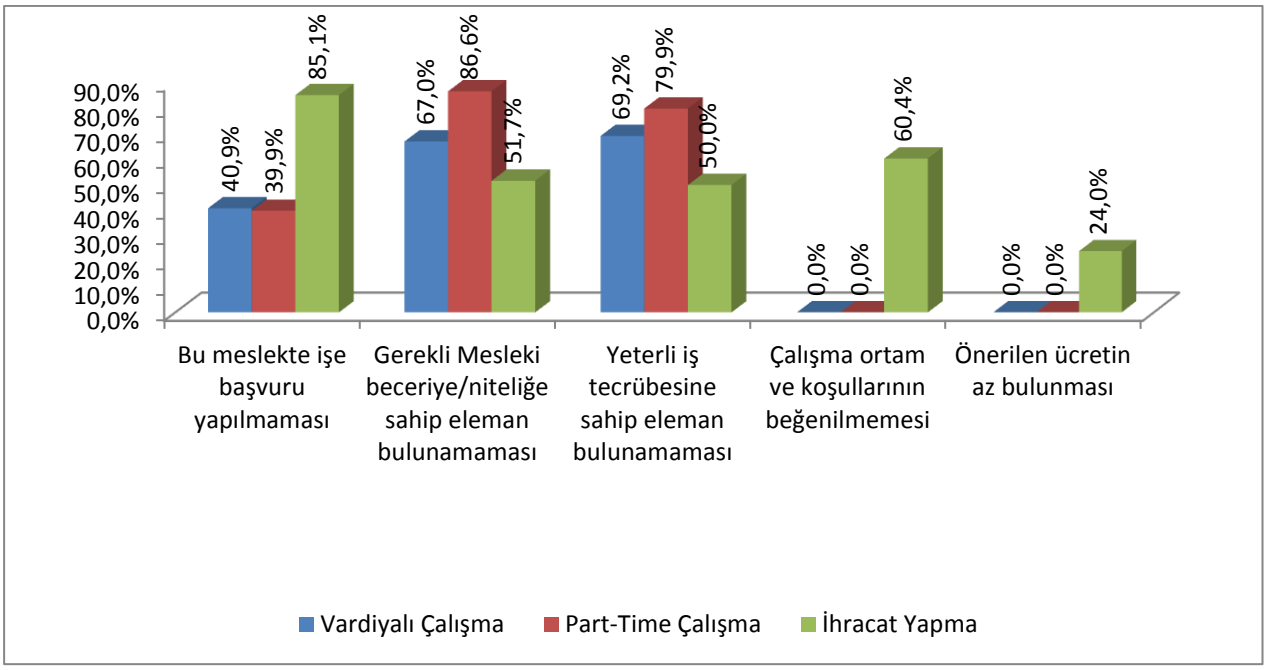

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde işyerlerinin Part-time çalışma ve Vardiyalı çalışma ile işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa; her üç duruma sahip işyerlerinde de oranları değişmekle beraber, TGÇM nedenlerinden ilk sırada İhracat Yapan işyerlerinde Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması gelirken, Part-Time Çalışma yapan işyerlerinde ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Vardiyalı Çalışma yapan işyerlerinde ise ikinci sırada Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunmaması söz konusudur. İhracat yapan işyerlerinde Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmamasına ilişkin oranının yüzde 85,1 olduğu görülmektedir. Mardin ili hatta ülke geneli işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmelerinin de temel nedenlerinden biri olması bu hususun genel bir problem olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 30: Meslek Grubuna Göre TGÇM Nedenleri

Meslek Gruplar	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Önerilen ücretin az bulunması
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,0%	100,0%	59,8%	0,0%	0,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	23,5%	92,2%	100,0%	0,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	67,4%	21,9%	32,6%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	42,1%	66,7%	57,7%	0,0%	1,7%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	34,9%	100,0%	83,9%	3,6%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	24,7%	75,3%	37,0%	0,0%	0,0%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	86,4%	48,2%	46,7%	62,5%	22,3%
MARDİN	**75,8%**	**54,1%**	**50,5%**	**49,2%**	**17,7%**

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması ile Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedenleri en çok tercih edilen nedenlerdendir. Öyle ki, yedi meslek grubundan bir çoğunda en yüksek oranda söz konusu neden işaretlenmiştir. Bunun yanı sıra Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması oranı yüzde 0 iken Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yüzde 100 olduğu dikkat çekmektedir.

Büro hizmetleri üzerine açılan açık işlerde işe başvuru konusunda herhangi bir aksaklık yaşanmazken; işverenler nezdinde Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması işgücü piyasasında belli bir iş tecrübesine sahip kişilerin bulunamamasındandır.

Tablo 31: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam Ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması
Makineci (Dikiş)	87,1%	42,8%	42,3%	69,7%	24,9%
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Muhasebeci	19,0%	93,7%	68,6%	0,0%	6,3%
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Hemşire	62,5%	37,5%	37,5%	0,0%	0,0%
Tır-Çekici Şoförü	57,1%	71,4%	71,4%	0,0%	0,0%
Şoför-Yük Taşıma	71,4%	100,0%	28,6%	0,0%	0,0%
Ebe	71,4%	28,6%	28,6%	0,0%	0,0%
Beden İşçisi (İnşaat)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili), Beden İşçisi (İnşaat) meslekleri olmak üzere toplam on meslekten dört tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en başında Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması geldiği görülmektedir. Beden işçisi(inşaat) mesleğinin ise temininde güçlük çekilmesinin tek bir nedeni olduğu tabloda görülmekte olup Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmamasıdır. Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili) Ve Şoför-Yük Taşıma mesleklerinde temininde güçlük çekilmesindeki en önemli neden Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamamasındandır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmalarında bu anlamda işverenlere bir sonraki yıl öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Mardin ilinde 2016 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7'si istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mardin ilinde işverenlerin yüzde 10,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken Mardin'de bu sayı 1'e düşmektedir. İşverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumsuz baktıkları görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 5,5 olarak öngörülmüş olup yüzde 3,9 olan ülke ortalamasının üzerindedir.

Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
İmalat	20,0%	2,2%	60,0%	17,8%
İnşaat	10,5%	3,9%	68,4%	17,1%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	13,8%	7,5%	53,8%	25,0%
Ulaştırma ve depolama	4,5%	7,5%	64,2%	23,9%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	9,1%	0,0%	81,8%	9,1%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	16,7%	33,3%	50,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	7,7%	0,0%	76,9%	15,4%
Eğitim	23,1%	7,7%	30,8%	38,5%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	40,0%	0,0%	40,0%	20,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	25,0%	75,0%
Genel Toplam	10,6%	5,5%	61,1%	22,8%

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ve İmalat sektörleri olduğu görülmektedir.

Özellikle İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki mevcut işyerlerinin yaklaşık yarısının istihdamın artacağı yönünde tahminde bulunması, bu sektörün önümüzdeki yıl Mardin'de işgücü piyasasında dalgalanmalar oluşturabileceğini göstermektedir.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus, Konaklama ve Yiyecek hizmeti Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve İnşaat sektörlerindeki işyerlerinin büyük çoğunluğu ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin tamamı gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
İmalat	607	19,0%
İnşaat	-24	-1,0%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	28	1,2%
Ulaştırma ve depolama	-18	-0,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3	1,5%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-12	-6,6%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	11	1,5%
Eğitim	3	0,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	44	7,1%
Genel Toplam	**641**	**4,5%**

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2016 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 2,8 artacağı beklenmekte olup Mardin 'de ise bu oran, yüzde 4,5 olup ülke genelinin üstünde görülmektedir.

İnşaat, Ulaştırma ve depolama ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörleri dışındaki tüm sektörlerde artış tahmin edilmektedir. Sayısal olarak artışın daha fazla İmalat sektöründeki artıştan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Öyle ki Mardin 'de beklenen 641 kişilik istihdam artışından 607 kişi bu sektörde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

En yüksek net istihdam değişim oranı, İmalat sektörüne ait iken Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü sıralamada en alt sıralarda yer almaktadır.

Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0	0,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	24	1,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	-23	-0,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	1	4,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	30	3,0%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	39	2,6%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	7	0,9%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	562	9,7%
Yöneticiler	1	0,7%
Genel Toplam	**641**	**4,5%**

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre Net İstihdam Değişimi incelendiğinde; Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinde Net İstihdam Değişimi en yüksek meslek grubu, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olarak tespit edilmiştir. Mardin ilinde ise sayısal olarak en çok artış sırasıyla, Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları Ve Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarında beklenmektedir. Bu üç meslek grubunun net istihdam artış beklentisinin toplamı, Mardin ilinde beklenen tüm artışın yüzde 92,5 'ini oluşturmaktadır.

En az artış beklentisi ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve Yöneticiler meslek gruplarıdır. Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar İle Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek gruplarını ilk sıralara yükseltmektedir. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu ise net istihdam değişimi ile paralel olarak yüzde -0,7 net istihdam değişimi oranı ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Tır-Çekici Şoförü
Temizlik Görevlisi	İnşaat İşçisi
İplik Temizleme İşçisi	Beden İşçisi (Genel)
Bant Şefi (Tekstil)	Çelik Konstrüksiyon (Yapılandırmacı) Teknisyeni
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Elektrikçi (Genel)
Hemşire	Sıhhi Tesisatçı
Güvenlik Görevlisi	Mermerci Ve Süsleme Taşçısı
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)
Kesimci (Konfeksiyon)	Boyacı-Metal
Tıbbi Sekreter	Şoför (Yolcu Taşıma)

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi, İplik Temizleme İşçisi, Bant Şefi (Tekstil), Overlok Makinesi Operatörü(Overlokçu), Hemşire, Güvenlik Görevlisi, İnşaat Elemanları Kalıpçısı(Elle), Kesimci (Konfeksiyon) ve Tıbbi Sekreter olup Tır-Çekici Şoförü, İnşaat İşçisi, Beden İşçisi (Genel) mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden işçisi ve Tır- Çekişi Şoförü meslekleri istihdam azalışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Mardin ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini kaybettiği anlaşılmaktadır.

Mesleklerdeki istihdam artışı veya azalışının olacağının bilinmesi işgücü piyasasının hareketliliğinin sağlanması açısından önemli bir analizdir. Bu çalışma ile doğru ve kalıcı istihdamın sağlanmasına ve kaynakların verimli kullanılmasına rehberlik ve veri kaynağı teşkil etmek amaçlanmaktadır.

Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

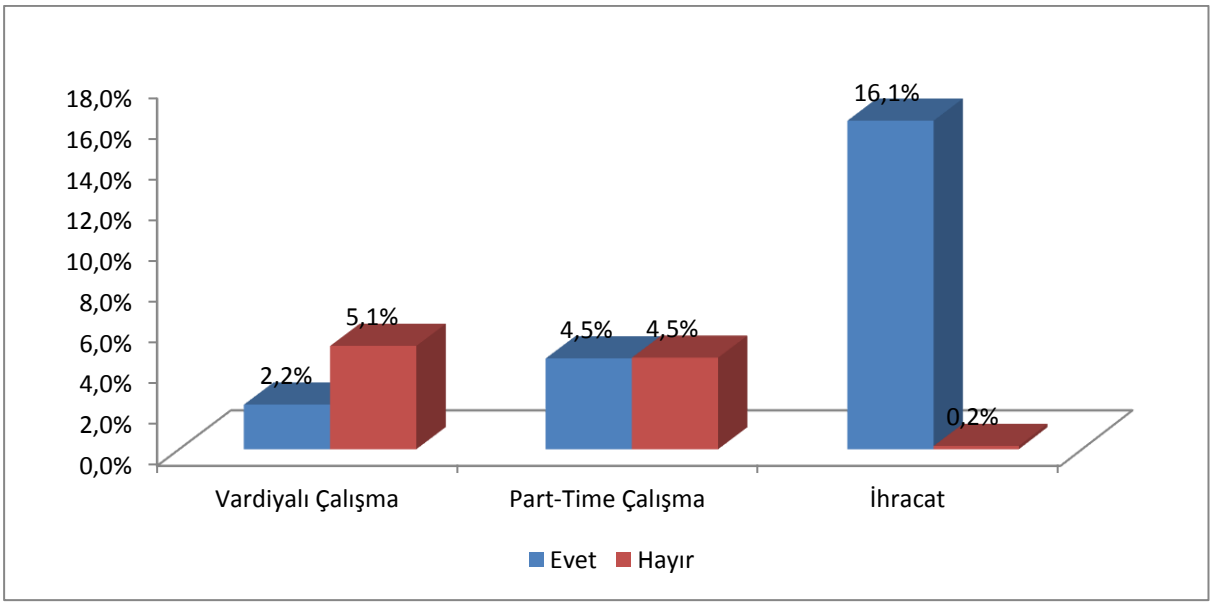

Kaynak: İPA 2016

İşyeri özellikleri bakımından Net İstihdam Değişim Oranlarına bakıldığında, Vardiyalı Çalışma, Part-Time Çalışma ve ihracat yapma olmak üzere üç özelliğe sahip işverenlerin farklı eğilimler sergilediğini görmekteyiz. Mardin ili için yüzde 4,5 olan Net İstihdam Değişim Oranı, bu üç özelliğe sahip işyerlerinin Part-Time Çalışma yapan işyerleri ile aynı, Vardiyalı Çalışma yapan işyerlerinde daha düşük, İhracat yapan işyerlerinde ise daha yüksek oranda hesaplanmaktadır.

Bu sonuç, Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerleri için de geçerli olup ülke geneli yüzde 2,8 net istihdam değişim oranından, bu üç özellikten Vardiyalı Çalışma daha düşük, Part-Time Çalışma ile İhracat daha yüksek olarak hesaplanmıştır.

Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri

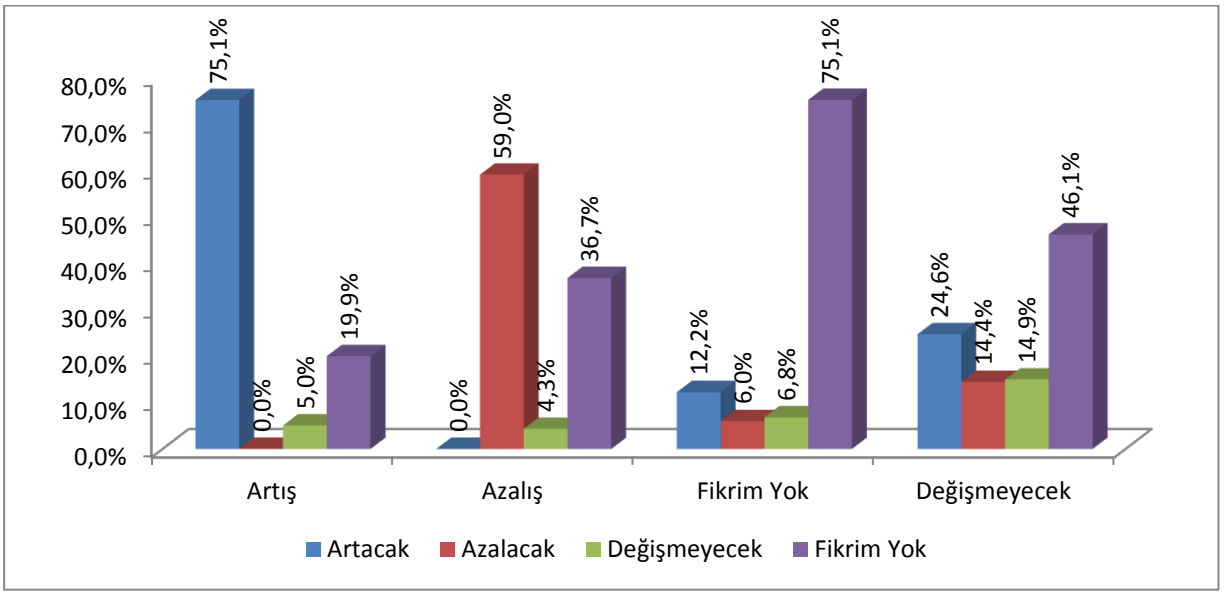

Kaynak: İPA 2016

Mardin ilinde işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentilerine göre beş yıl sonraki istihdam değişim beklentileri incelendiğinde işveren beklentilerinin genel olarak birbirleriyle örtüştükleri görülmektedir. Bir yıl sonrası için istihdam artışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 10,6'sını oluşturmaktadır. Bir yıl sonra artış bekleyen işverenlerin yüzde 75,1 'inin beş yıl sonrası için artış beklediği görülmekte iken azalır diyen işveren olmamıştır. Buradan işverenlerin önümüzdeki dönemde istihdam artışı beklerken uzun vadede azalış beklemediği anlaşılmaktadır.

Bir yıl sonrası için istihdam azalışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 5,5'ini oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 59,0 'ı beş yıl sonrası için de azalış beklemektedir. Bunun yanı sıra kısa vadede istihdam azalışı bekleyen işverenlerden hiç kimse beş yıl sonrası için istihdam artışı beklememektedir. Mardin'deki işverenler bölgedeki istikrarsızlığa bağlı olarak geleceğe daha temkinli baktıklarından önümüzdeki dönemde azalır diyenlerin büyük çoğunluğu beş yıl sonra da azalır demişlerdir.

Önümüzdeki dönemde istihdamın değişmeyeceğini beyan eden işverenler, toplam işverenlerin yüzde 22,8'ini oluşturmaktadır. Bunlardan yüzde 14,9'luk kısmı ise hem kısa vadede hem de beş yıl sonrasında yine istihdamın mevcut durumunu koruyacağını ifade etmişlerdir.

İşverenlerin yüzde 61,1'lik kısmı ise bir yıl sonrası için istihdam artışı/azalışı hakkında herhangi bir öngörülerinin olmadığını beyan etmişlerdir. Önümüzdeki dönem için öngörüsü olmayanların da yüzde 75,1'i uzun vadede de herhangi bir tahminde bulunamamışlardır.

Bu anlamda araştırma sonuçlarına göre Mardin ilindeki işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentileri ile beş yıl sonraki beklentileri genel olarak birbirleriyle tutarlı olup önümüzdeki dönem için işveren hangi beklenti içindeyse beş yıl sonra da aynı eğilimde olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Mardin İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2016 yılında Mardin'de gerçekleştirilmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının bir diğer adımı olan eğitim programları ve kursların düzenlenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

İlde 2013 yılında işsizlik oranı yüzde 20,6 olduğunu görmekteyiz. Yani çalışmaya hazır her beş kişiden biri işsiz. İŞKUR'da kayıtlı işsizlerden büyük bir bölümünün vasıfsız olduğunu görmekteyiz. Yani Mardin'de işsizlik sıkıntısı kadar kalifiyeli eleman sıkıntısı da yaşanıyor. Zaten yapılan talep araştırmasında da hem açık işte hem de temininde güçlük çekilen meslekte işverenler öncelikle çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiği görülmüştür. Bu durumda İŞKUR'un mesleki kurslarının önemi ortaya çıkmaktadır. Piyasa araştırması sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 86,1'i erkeklerden meydana gelirken sadece yüzde 13,9'u kadındır.

Kadın çalışanların görece olarak ağırlıklı çalıştıkları sektörler İmalat, Toptan ve perakende ticaret, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile Eğitim gibi daha çok belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Mardin'de ancak belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Hedef istihdamın artırılması ise, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Mardin'de İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun Nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2015 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında 581 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 2953 kişi faydalanmıştır. Bu sayılarda 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 14 kurs düzenlenirken 2015 yılında bu sayının 581'e çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 284'iken 2015 yılında 2953 kişi olması İŞKUR kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte aracı rol alması amaçlanmaktadır. Bir yıllık süre içerisindeki rakamlar incelendiğinde bu programlara rağbet edildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Mardin ilinde 20+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektörler Ulaştırma ve Depolama, İmalat, İnşaat ile Toptan Perakende Ve Ticaret sektörleridir. Yapılan araştırma sonucunda en fazla açık iş sayısının İmalat sektöründe olduğu görülmektedir. Bölgede yaşanan sıkıntılar nedeniyle Ulaştırma ve Depolama sektörünün açık iş bakımından sekteye uğrayıp gerilere düştüğü görülmektedir.

Açık işi olan işyeri oranı bakımından ise Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü önde gelmektedir. Bu sektördeki açık iş sayısının az olmasına rağmen açık iş oranın yüksek çıkması bu sektördeki işyeri sayısı ve çalışan sayısının az olmasından kaynaklanmaktadır. Mardin ilinde Açık işi

olan işyeri oranı Türkiye geneline göre daha düşüktür. İlin açık işi olan işyeri oranı yüzde 5,8 Türkiye'nin yüzde 16,2'dır.

Mardin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 62,1'dir. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, meslek grubu bulunmaktadır.

Açık işlerde ilk sıralarda yer alan Makineci(Dikiş), Ortacı/ayakçı(Tekstil) ve Kalite kontrolcü gibi mesleklerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "fark etmez" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması, Gerekli Mesleki Beceriye /Niteliğe Sahip Eleman Bulunmaması nedenlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Üçüncü sırada ise Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunmaması gelmektedir. Overlok Makinesi Operatörü(Overlokçu), İnşaat Elemanları Kalıpçısı(Elle) ve Model Makineci mesleklerinde bu neden öncelikli olmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 16,1'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mardin ilinde işverenlerin yüzde 10,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken Mardin'de bu sayı 1'e düşmektedir. İşverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumsuz baktıkları görülmektedir. Bu da birçok sektörde faaliyet sürdüren işyerlerinin küçülmeye gideceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 5,5 olarak öngörülmüş olup yüzde 3,6 olan ülke ortalamasının üzerindedir. Mardin ilinde işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentilerine göre beş yıl sonraki istihdam değişim beklentileri incelendiğinde işveren beklentilerinin birbirleriyle genel olarak örtüştükleri görülmektedir. Bir yıl sonra artış bekleyen işverenlerin yüzde 75,1 'inin beş yıl sonrası için artış beklediği görülmekte iken azalır diyen işveren olmamıştır

Sonuç olarak ilin sınır ili olması ve yakın olduğu ülkelerin içerisinde bulunduğu istikrarsız durum Mardin işgücü piyasasını olumsuz etkilemekte, göçler sonucu ucuz işgücü ve kayıt dışı çalışma yoğun bir şekilde olduğu görülmektedir. Mardin ilinin işgücü piyasasının olumlu yönde gelişmesi bölge ülkelerdeki sorunların çözümüyle doğrudan bağlantılı olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2016 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 3.536 TL (üçbinbeşyüzotuzaltı Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

Işyerinin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

CADDE/SOKAK :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı: ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayır ise 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(..... Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐

Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐ Mesleki Eğitim Kursu ☐

Kısa Çalışma Ödeneği ☐ Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli meslekî/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık Işiniz Için Ne Kadar Süredir Eleman Arıyorsunuz? 1. 0-30 Gün 2. 31-89 Gün 3. 90+ Gün
				1	2	3	1	2	3	

*Önem derecesine göre EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2017 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10)30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ ➡ **12.Soruya Geçiniz.**

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortamı ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

12) 5 yıl sonra işyerinizde çalışan sayısının ne yönde olmasını bekliyorsunuz?

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

13) 5 yıl sonra içinde bulunduğunuz sektörün durumunun nasıl olacağını bekliyorsunuz?

Daha iyi olacak ☐ Daha kötü olacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

14) 5 yıl içerisinde sektörünüzü değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Evet, düşünürüm ☐ Hayır, düşünmem ☐

15) İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanma süresinin 6 aydan 12 aya çıkarılmasının istihdama etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz.

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐

16) Doğum sonrası Yarı Zamanlı Çalışmanın kadın istihdamını ne yönde etkileyeceğini belirtiniz.

Kadın istihdamını Arttıracak ☐ Kadın İstihdamını Azaltacak ☐ Değişmeyecek ☐

2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 12 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İş}g\text{ücü} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İş}sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 8 Nisan - 6 Mayıs tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2014 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer

almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

> ***1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar:*** Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.
>
> ***1.2. Diğer:*** Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin

değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam}{Toplam\ \text{İ}stihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının

da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0-14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{ü}st\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15-64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI

İl Adı	2_9	10_19	20+	Genel Toplam
ADANA	296	80	2.123	2.499
ADIYAMAN	25	19	349	393
AFYONKARAHİSAR	69	23	630	722
AĞRI	13	6	192	211
AKSARAY	44	10	326	380
AMASYA	33	8	257	298
ANKARA	976	446	6.765	8.187
ANTALYA	526	193	3.271	3.990
ARDAHAN	5	66	22	93
ARTVİN	20	3	120	143
AYDIN	154	36	960	1.150
BALIKESİR	174	58	1.070	1.302
BARTIN	18	9	221	248
BATMAN	20	21	498	539
BAYBURT	11	62	36	109
BİLECİK	26	9	222	257
BİNGÖL	14	15	244	273
BİTLİS	14	12	193	219
BOLU	44	13	274	331
BURDUR	34	10	225	269
BURSA	468	164	4.579	5.211
ÇANAKKALE	84	26	375	485
ÇANKIRI	20	5	115	140
ÇORUM	60	26	444	530
DENİZLİ	157	52	1.527	1.736
DİYARBAKIR	67	48	1.267	1.382
DÜZCE	51	19	442	512
EDİRNE	47	17	288	352
ELAZIĞ	48	31	544	623
ERZİNCAN	25	12	149	186
ERZURUM	53	24	473	550
ESKİŞEHİR	100	24	489	613
GAZİANTEP	231	71	1.799	2.101
GİRESUN	33	18	311	362
GÜMÜŞHANE	13	58	65	136
HAKKARİ	5	62	68	135
HATAY	145	42	1.109	1.296
IĞDIR	13	3	104	120
ISPARTA	44	15	307	366
İSTANBUL	3.655	1.289	7.670	12.614
İZMİR	791	241	5.760	6.792
KAHRAMANMARAŞ	77	46	845	968

KARABÜK	28	6	263	297
KARAMAN	27	10	211	248
KARS	13	106	82	201
KASTAMONU	38	20	313	371
KAYSERİ	177	53	1.690	1.920
KIRIKKALE	28	8	204	240
KIRKLARELİ	45	16	311	372
KIRŞEHİR	16	10	154	180
KİLİS	6	62	73	141
KOCAELİ	252	100	3.160	3.512
KONYA	261	69	2.174	2.504
KÜTAHYA	56	16	473	545
MALATYA	64	26	639	729
MANİSA	195	42	1.173	1.410
MARDİN	**19**	**25**	**581**	**625**
MERSİN	187	66	1.924	2.177
MUĞLA	218	69	1.046	1.333
MUŞ	13	11	193	217
NEVŞEHİR	38	13	340	391
NİĞDE	46	13	241	300
ORDU	75	28	537	640
OSMANİYE	36	14	411	461
RİZE	28	19	308	355
SAKARYA	133	36	949	1.118
SAMSUN	147	35	1.054	1.236
SİİRT	8	12	166	186
SİNOP	29	5	143	177
SİVAS	62	26	513	601
ŞANLIURFA	86	75	1.191	1.352
ŞIRNAK	5	25	293	323
TEKİRDAĞ	139	46	1.455	1.640
TOKAT	44	20	372	436
TRABZON	91	50	1.058	1.199
TUNCELİ	6	77	48	131
UŞAK	41	20	438	499
VAN	43	23	549	615
YALOVA	33	10	318	361
YOZGAT	36	13	224	273
ZONGULDAK	59	17	457	533
Genel Toplam	**11.531**	**4.684**	**72.751**	**88.966**